

T.C.
SİNOP ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

**İLKOKUL 1. SINIFA BAŞLAYAN ÖĞRENCİLERİN OKULA UYUM VE
SOSYAL BECERİLERİNİN BOYLAMSAL OLARAK İNCELENMESİ**

ALİ EMRE ÖZBİLEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
PROF. DR. HÜLYA GÜLAY OGELMAN

SİNOP – 2024

TEZ KABUL

Ali EMRE ÖZBİLEN tarafından hazırlanan “**İLKOKUL 1. SINIFA BAŞLAYAN ÖĞRENCİLERİN OKULA UYUM VE SOSYAL BECERİLERİNİN BOYLAMSAL OLARAK İNCELENMESİ**” başlıklı bu çalışma, **25.06.2024** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan Doç. Dr. Seda SARAÇ
Bahçeşehir Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Fakültesi İmza

Üye (Danışman) Prof. Dr. Hülya GÜLAY OGELMAN
Sinop Üniversitesi / Eğitim Fakültesi İmza

Üye Dr. Öğr. Üyesi Eda BÜTÜN KAR
Sinop Üniversitesi / Eğitim Fakültesi İmza

Enstitü Müdürü Prof. Dr. Fadime DİRİK

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Ali Emre ÖZBİLEN

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKOKUL 1. SINIFA BAŞLAYAN ÖĞRENCİLERİN OKULA UYUM VE SOSYAL BECERİLERİNİN BOYLAMSAL OLARAK İNCELENMESİ

ALİ EMRE ÖZBİLEN

SİNOP ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: PROF. DR. HÜLYA GÜLAY OGELMAN

Çalışmanın amacı, ilkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin okula uyum ve sosyal becerilerinin boylamsal olarak incelenmesidir. Örneklem grubunu, Sinop'ta ilkokula başlayan 57'si erkek ve 45'i kız olmak üzere 102 birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği (7-12 yaş) ve Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (7-12 yaş) kullanılmıştır. Veri toplama araçları, her çocuk için öğretmenleri tarafından güz ve bahar döneminde olmak üzere iki kez doldurulmuştur. Araştırmanın verileri SPSS 26.0 istatistik paket programında, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ve Basit Doğrusal Regresyon Analizi teknikleri ile analiz edilmiştir. Bulgularda güz dönemindeki okula uyum ve alt boyutları (okulu sevmek, iş birlikli katılım, kendi kendini yönetme) ile sosyal beceriler arasında olumlu yönde ilişki bulunurken; okuldan kaçınma alt boyutu ile olumsuz yönde bir ilişki bulunmuştur. Güz dönemindeki sosyal beceriler, güz dönemindeki toplam okula uyum ve alt boyutlarını (okulu sevmek, iş birlikli katılım, kendi kendini yönetme, okuldan kaçınma) yordamaktadır. Bahar dönemindeki toplam okula uyum ve alt boyutları (okulu sevmek, iş birlikli katılım, kendi kendini yönetme) ile sosyal beceriler arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bahar dönemindeki okuldan kaçınma alt boyutu ile sosyal beceriler arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bahar dönemindeki sosyal beceriler, bahar dönemindeki toplam okula uyum ve alt boyutlarını (okulu sevmek, iş birlikli katılım, kendi kendini yönetme, okuldan kaçınma) yordamaktadır.

ANAHTAR KELİMELELER: İlkokul Dönemi; Okula Uyum; Sosyal Beceriler; Boylamsal Çalışma.

Haziran 2024, 79 Sayfa

ABSTRACT

MASTER’S THESIS

A LONGITUDINAL STUDY OF SCHOOL ADJUSTMENT AND SOCIAL SKILLS OF STUDENTS STARTING PRIMARY SCHOOL 1ST GRADE

ALİ EMRE ÖZBİLEN

SİNOP UNIVERSITY INSTITUTION OF GRADUATE PROGRAMS

DEPARTMENT OF PRIMARY EDUCATION

SUPERVISOR: PROF. HÜLYA GÜLAY OGELMAN (PH.D.)

The study aimed to examine the school adjustment and social skills of students who started first grade in primary school longitudinally. The sample group consisted of 102 first-grade students, 57 of whom were boys and 45 of whom were girls, who started primary school in Sinop. Personal Information Form, Teacher Rating Scale of School Adjustment (7-12 ages), Social Skills Evaluation Scale (7-12 ages) were used as data collection tools. Data collection tools were filled out twice for each child by their teachers, in the fall and spring semesters. The data of the study were analysed with Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Simple Linear Regression Analysis techniques in SPSS 26.0 statistical package programme. In the findings, a positive relationship was found between school adjustment in autumn and its sub-dimensions (liking school, cooperative participation, self-management) and social skills, while a negative relationship was found with the sub-dimension of school avoidance. Social skills in autumn predicted total school adjustment and its sub-dimensions (liking school, cooperative participation, self-management, and school avoidance) in autumn. A significant positive relationship was found between social skills and total school adjustment and its sub-dimensions (school liking, cooperative participation, self-directiveness) in spring. A significant negative relationship was found between the school avoidance sub-dimension and social skills in the spring. Social skills in spring predicted total school adjustment and its sub-dimensions (school liking, cooperative participation, self-directiveness, school avoidance) in spring.

KEYWORDS: Primary School Period, School Adjustment, Social Skills, Longitudinal Study.

June 2024, 79 Page

TEŞEKKÜR

Çalışmam boyunca benden desteğini esirgemeyen, motivasyonumun kalmadığı zamanlarda beni kendime getiren değerli danışmanım, öğretmenim Prof. Dr. Hülya GÜLAY OGELMAN'a sonsuz şükranlarımı borç bilirim.

Tezim; manevi gücünü her zaman hissettiğim canım ablam Ebru ÖZBİLEN' e ve kıymetli yeğenim Ezgi İdil başta olmak üzere gülmeyi bilen ve bilmeyi hak eden bütün çocuklara armağanımdır...

Ali Emre ÖZBİLEN

Sende ölüm bile aydınlık

Onu da yendin sonunda

Bitmez, burada bitmez

Yürüyünce ölüme karşı

Yaşamak sonsuz

...

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ KABUL	ii
ETİK BEYANI.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xiv
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Araştırmanın Varsayımları	7
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	7
1.6. Araştırmanın Tanımları.....	7
2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL VE KAVRAMSAL TEMELİ.....	8
2.1. Okula Uyum.....	8
2.1.1. Okula Uyumu Etkileyen Faktörler.....	10
2.1.1.1. Aileden Kaynaklı Faktörler	10
2.1.1.2 Bireysel Farklılıklar ile İlgili Faktörler.....	11
2.1.1.3 Öğretmen ile İlgili Faktörler	12
2.1.1.4. Arkadaş Çevresi ile İlgili Faktörler	13
2.1.1.5. Okul Öncesi Eğitim Alma Durumu ile İlgili Faktörler.....	14
2.1.1.6. Okul ile İlgili Faktörler	15
2.1.2. Okula Uyumun Önemi.....	16
2.1.3. Okula Uyum ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	17
2.1.4. Okula Uyum ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	19
2.2. Sosyal Beceri	20
2.2.1. Sosyal Becerileri Etkileyen Faktörler	22

2.2.1.1. Aile ile İlgili Faktörler	22
2.2.1.2. Kardeş Durumu ile İlgili Faktörler	23
2.2.1.3. Akran İlişkileri	23
2.2.2.4. Okul Ortamı	24
2.2.2. Sosyal Beceri ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	24
2.2.3. Sosyal Beceri ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	26
3. YÖNTEM.....	29
3.1. Araştırmanın Modeli	29
3.2. Evren	29
3.3. Örneklem	29
3.4. Veri Toplama Araçları	32
3.4.1 Kişisel Bilgi Formu	32
3.4.2. Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (7-12 yaş)	33
3.4.3. Okula Uyum Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği	34
3.5. Uygulama Süreci	35
3.6. Verilerin Analizi	35
4. BULGULAR.....	37
4.1. Güz Dönemine Ait Bulgular	38
4.1.1. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki toplam okula uyum düzeyleri toplam puanları ile sosyal beceri düzeyleri arasında ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular	38
4.1.2. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okula uyum düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular	38
4.1.3 “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sınıf katılım düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular ..	39
4.1.4. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, güz dönemindeki sınıf katılım düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular	40
4.1.5. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki okuldan kaçınma düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular	40

4.1.6. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okuldan kaçınma düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” Alt problemine ilişkin bulgular	41
4.1.7. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri ile kendi kendini yönetebilme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular.....	41
4.1.8. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, güz dönemindeki kendi kendini yönetebilme düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular.....	42
4.1.9. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki okulu sevme düzeyleri ile güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular	43
4.1.10. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okulu sevme düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular	43
4.2. Bahar Dönemine Ait Bulgular	44
4.2.1. İlkokul 1. Sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki okula uyum düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular ..	44
4.2.2. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okula uyum düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular	45
4.2.3. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sınıf katılım düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular ..	45
4.2.4. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, sınıf katılım düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular.....	46
4.2.5. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki okuldan kaçınma düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?	47
4.2.6 “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okuldan kaçınma düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular	47
4.2.7 “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri ile kendi kendini yönetebilme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular.....	48

4.2.8. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, kendi kendini yönetebilme düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular	48
4.2.9. “İlkokul 1. öğrencilerinin bahar dönemindeki okulu sevmeye düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular	49
4.2.10. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okulu sevmeye düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular	50
5. TARTIŞMA	51
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	60
6.1. Sonuç	60
6.2. Öneriler	60
6.2.1. Araştırmacılar için öneriler	60
6.2.2. Öğretmenler için öneriler	61
6.2.3. Aileler için öneriler	62
KAYNAKÇA.....	63
ÖZGEÇMİŞ	69

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Örneklem grubunun cinsiyete göre dağılımı	30
Tablo 3.2. Örneklem grubunun anne eğitime göre dağılımı.....	30
Tablo 3.3. Örneklem grubunun baba eğitime göre dağılımı.....	31
Tablo 3.4. Örneklem grubunun anne yaşına göre dağılımı.....	31
Tablo 3.5. Örneklem grubunun baba yaşına göre dağılımı.....	31
Tablo 3.6. Örneklem grubunun anne mesleğine göre dağılımı.....	32
Tablo 3.7. Örneklem grubunun baba mesleğine göre dağılımı.....	32
Tablo 4.1. Güz değişkenlerinin basıklık ve çarpıklık değişkenleri.....	36
Tablo 4.2. Bahar dönemi değişkenlerinin basıklık ve çarpıklık değerleri	36
Tablo 4.3. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki okula uyum düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi	37
Tablo 4.4. İlkokul 1. Sınıf öğrencilerinin güz dönemi sosyal beceri düzeylerinin okula uyum toplam puanlarını yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları	38
Tablo 4.5. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sınıf katılımı düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi.....	38
Tablo 4.6. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemi sosyal beceri düzeylerinin sınıf katılım düzeyi yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları.....	39
Tablo 4.7. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki okuldan kaçınma düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi	39
Tablo 4.8. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemi sosyal beceri düzeylerinin okuldan kaçınma düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları	40
Tablo 4.9. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki kendi kendini yönetebilme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi.....	41
Tablo 4.10. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemi sosyal beceri düzeylerinin kendi kendini yönetme düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları	41

Tablo 4.11. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki okulu sevme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi	42
Tablo 4.12. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemi sosyal beceri düzeylerinin okulu sevme düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları	42
Tablo 4.13. İlkokul 1. sınıfa öğrencilerinin bahar dönemi okula uyum düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi	43
Tablo 4.14. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemi sosyal beceri düzeylerinin okula uyum düzeyi toplam puanlarını yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları	44
Tablo 4.15. İlkokul 1. sınıfa öğrencilerinin bahar dönemi sınıf katılımı düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi	44
Tablo 4.16. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemi sosyal beceri düzeylerinin sınıf katılım düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları	45
Tablo 4.17. Bahar Döneminde Sosyal Beceri Düzeyi ve Okuldan Kaçınma Düzeyi Arasında Pearson Korelasyon Tablosu	46
Tablo 4.18. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemi sosyal beceri düzeylerinin okuldan kaçınma düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları	46
Tablo 4.19. İlkokul 1. sınıfa öğrencilerinin bahar dönemi kendi kendini yönetebilme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi	47
Tablo 4.20. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemi sosyal beceri düzeylerinin kendi kendini yönetebilme düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları	47
Tablo 4.21. Bahar Döneminde Sosyal Beceri ve Okula Uyum ile Alt Boyutları Arasında Pearson Korelasyon Tablosu	48
Tablo 4.22. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemi sosyal beceri düzeylerinin okulu sevme düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları	49

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

MEB: Mili Eğitim Bakanlığı

SBDÖ: Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Problemi

Birey, çocukluğun erken dönemlerinde başlayıp uzun yıllar süren eğitim yaşantısı boyunca birden fazla eğitsel kademeden geçmektedir. Bu kademelerden biri -büyük olasılıkla ilk sosyal yaşam becerilerini edindiği okul öncesinden sonra- arttırılmış akademik ve sosyal yaşantılarla devam edeceği ilkököl dönemidir. Temur vd. (2012); ilkökölün, bireylere akademik ve toplumsal yaşantılarında kullanacakları beceri ve bilgilerin temellerinin atıldığı bir dönem olduğunu ifade ederken, bu dönemin öğrencileri için kritik bir öneme sahip olduğunu belirtmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın (2019) Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde; eylül ayı sonu itibarıyla 69 ayını dolduran çocuklar birinci sınıfa kaydedilmektedir. Aynı yönetmelik 66, 67 ve 68 aylık çocukların velisinin yazılı talebi doğrultusunda ilkököl birinci sınıfa kayıtlanabileceklerini içermektedir. Yönetmelikte 69, 70 ve 71 aylık çocukların velisinin yazılı talebi bulunması halinde okul öncesi eğitime yönlendirilebileceği veya kayıtlarının bir yıl ertelenebileceği belirtilmektedir.

Güneş (2013), yaptığı araştırmada okula başlamada en genel kabul olarak görülen yaş kriterinin ülkeden ülkeye değişiklik gösterdiğini belirtmektedir. Bunun yanında, okula başlama yaşı ile okuma yazma yaşının aynı algılandığına değinmektedir. Aynı çalışmada okula başlama yaşıyla ilgili olarak; 44 ülkede 7 yaş, 113 ülkede 6 yaş, 38 ülkede 6 yaştan önce, 4 ülkede 3 yaş verileri yer almaktadır. Buna göre 151 ülkede yaklaşık 150 milyon çocuk, 6 yaş ve altında zorunlu eğitime başlamaktadır.

İlkököl çağı; bireyi sonraki aşamalara hazırlayan eğitim kademelerinin en önemli basamaklarındanıdır. Bu bağlamda Topcu (2012); ilkökölde edinilen bilgilerin, bireylerin sonraki dönemdeki akademik hayatındaki başarılarını etkileyebileceğini belirtmiştir. Dolayısıyla, ilkököl başarısı, bireyin eğitim sürecinin sağlıklı ilerlemesinde son derece etkin rol oynamaktadır. Tüm yeni başlangıçlarda olduğu gibi ilkököle başlamanın da beraberinde getirdiği birtakım zorluklar olabilmektedir. Seven'e (2011) göre ilkököle başlayan çocukların karşılaştığı temel sorunlardan biri okula uyumdur. Seven (2011), okula uyumu çocuğun ondan beklediklerine karşı geliştirdiği sosyal, davranışsal ve akademik tepkiler olarak açıklamaktadır. İlkököle başlamasıyla beraber eğitsel sorumlulukları artan çocuklardan, aynı zamanda bu süreçte okulun fiziksel ve sosyal ortamına da uyum sağlaması beklenmektedir. Dolayısıyla ilkököl çağındaki

çocuğun akademik işleyiş ile fiziksel ve sosyal ortama uyum sürecine alışması, eş zamanlı yönetilmesi gereken olgular olarak görülmektedir.

Biber (2017), ilkokula başlayan öğrencilerden temelde iki beklenti olduğunu ifade ederken; bunlarda birinin okula uyum sağlama, ikincisinin ise okuma yazma becerisi kazanmak olduğunu belirtmiştir. Okuma yazma öğrenmenin çocuğun akademik görevlerini yerine getirebilmesi açısından ön şart olduğunu belirten Biber (2017), bunlar için öncelikle çocuğun okula uyum sağlaması gerektiğini vurgulamaktadır.

İlkokula geçiş yapan bireyler kaygı, korku, heyecan, sevinç, şaşkınlık, merak gibi duyguları bir arada yaşarken bununla birlikte programlı öğretimin şart koştuğu kurallara uyma, akademik sorumluluklarını yerine getirme ve gelişim dönemi kazanımlarını edinebilme gibi görevlerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Çocukların ilkokuldan yeterince yararlanabilmeleri ve okula uyum sağlayabilmeleri için benzer hazır bulunuşluklarda olmaları önemlidir. Öte yandan ilkokula hazır olma kavramı, yalnızca okuma yazmayı öğrenme ya da bazı matematiksel işlemleri yapma olarak algılanmamalıdır. Çocuğun sosyal, duygusal, fiziksel ve bilişsel altyapısı da onun okula hazır olmasına yardımcı etkenlerdir (Oktay, 2010; Taşkın, 2017).

Önder ve Gülay (2010); çalışmalarında öğrenmenin gerçekleşebilmesi için okul uyumu, okul kültürü ya da öğrenme ortamı gibi niteliklerin, öğrenci nitelikleri ile uyumlu olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Yapılan diğer çalışmalara da değinen Önder ve Gülay (2010), ilkokul dönemini başarıyla tamamlayan çocukların ilerleyen dönemlerdeki sosyal-duygusal uyum ve akademik başarılarında bu durumun etkili olduğu sonucuna ulaşmaktadırlar.

Okula uyum sürecinde çocuk, bunu yalnız başına gerçekleştiremeyecektir. Bu süreçte onun en büyük destekçileri gününün önemli bir kısmını paylaştığı okul öğretmenleri ve arkadaşları olacaktır. Çocuklar, öğretmenlerin desteği ile hem bireysel hem birlikte uyum sürecini deneyimleyeceklerdir. Sosyal çevre deneyiminde önemli bir kriter olan sosyal beceriler, uyumu kurma sürecinin ilerlemesinde etkilidir. Sosyal beceriler, ilkokul birinci sınıfa başlayan öğrencilerin sahip olması gereken yeterliklerden biri olarak kabul edilmektedir (San-Bayhan ve Artan, 2011).

Sosyal beceriler; bireyin sosyal gruplar içerisinde kalabilmesini, diğer bireylerle iletişimini doğru bir biçimde sürdürebilmesini sağlamaktadır. Çevresinden sosyal beceri yeterlikleri konusunda olumlu dönütler alan birey, bu davranışların devamını getirerek

toplumsallaşmanın sağlanmasında etkili adımlar atacaktır. Dolayısıyla, bireylerin duygusal ve psiko-sosyallik açıdan topluma uyum sağlamada, ilgili oldukları yerlere ulaşmada ve fırsatları değerlendirmesinde sosyal becerilerin rolü önemlidir (Bülbül, 2008).

Akkök'ün (2006) çalışmasında belirttiği üzere sosyal beceriler, akademik becerilerin gelişmesi için temel teşkil etmektedir. Yazara göre sosyal becerilerin kazanılması; okul başarısının artmasına, sosyal ilişkilerin güçlenmesine ve uyum sağlamada karşılaşılabilecek sorunların çözümüne katkı sağlamaktadır.

Sosyal becerilerin kazanılması aşamasında söz konusu becerilerden yoksun veya beceri bakımından yetersiz görülen öğrencilerde birtakım sosyal, duygusal sorunlar gözlenebilmektedir. Kuru'ya (2020) göre bu sorunları yaşayan çocuğun aynı zamanda akademik ve bilişsel sorunlar da yaşaması olasıdır. Yapılan alan yazın taramalarında, ilkokul 1. sınıf dönemine ait okula uyum ve sosyal beceri ilişkisi konusunda araştırmaların yetersiz olduğu ve boylamsal çalışmaların oldukça az olduğu ifade edilebilir. Boylamsal çalışmaların yetersiz olmasının nedeninin olarak uzun süre boyunca aynı örneklem grubu üzerinde tekrar gözlem yapma, veri toplama ve ölçüm yapmayı gerektirdiği için hem ekonomiklik hem de zaman alıcı bir yöntem olduğunu düşündürmektedir. Okula uyum ile daha çok akran ilişkileri, sosyal kabul, sosyal yeterlilik, okula hazırbulunuşluk gibi değişkenlerle ilgili araştırmaların yapılmış olduğu ve boylamsal çalışmaların arttırılması gerektiğine değinilmiştir (Gülay-Ogelman ve Erten 2013; Göktaş ve Gülay-Ogelman, 2019; Özen-Altınkaynak ve Akman, 2019; Gülay-Ogelman ve Aytaç, 2020; Türker ve Tunç, 2021). Ek olarak Arabacıoğlu (2019) incelemesinde, Türkiye'de okula uyum ile ilgili boylamsal çalışmanın yeterli olmadığını ifade etmiştir. Bu sebeple bu araştırma; ilkokul döneminde hem okula uyum hakkında boylamsal çalışmaların yetersizliği hem de okula uyumun, sosyal beceriler ile ilişkisini ortaya koymak adına önemli görülmektedir. Tüm bunlara ek olarak bu çalışmanın ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin okula uyum ve sosyal becerilerini boylamsal bir bakışla ele alarak alan yazına özgün bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ilkokul birinci sınıfa başlayan öğrencilerin okula uyum ve sosyal becerilerinin boylamsal olarak incelenmesidir. Araştırmada öğrencilerin okula uyum süreci ve sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişki demografik değişkenler de göz önünde bulundurularak çalışmıştır.

1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları

1. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki okula uyum düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
2. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okula uyum düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
3. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sınıf katılım düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
4. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, sınıf katılım düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
5. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki okuldan kaçınma düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
6. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okuldan kaçınma düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
7. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri ve kendi kendini yönetebilme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
8. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, kendi kendini yönetebilme düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
9. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki okulu sevme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
10. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okulu sevme düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
11. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki okula uyum düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
12. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okula uyum düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
13. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sınıf katılım düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?

14. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, sınıf katılım düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
15. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki okuldan kaçınma düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
16. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okuldan kaçınma düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
17. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri ile kendi kendini yönetebilme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
18. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, kendi kendini yönetebilme düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
19. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki okulu sevmeye düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
20. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okulu sevmeye düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Çınar'a (2008) göre ilköğretim, örgün eğitim sürecinde toplum üyelerinin sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumları kapsayan genel eğitimin bir parçasıdır. İlkokul, bireylerin içinde yaşadığı topluma uyum sağlaması için işlevsel bir sosyalleşme aracı olarak ifade edilebilir. İlkokul dönemi ise; bireyin kendi özelliklerini tanıması ve bunları geliştirmesi, yaşadığı ülkenin sorunlarına duyarlılığı yüksek bir vatandaş olması, kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda akademik hayatını yönlendirmesi sürecinde başlangıç olması adına birey için ilk adımlardan biridir. Oktay (2013) çalışmasında ilköğretim döneminin, öğrencilerin sosyo-kültürel gelişimini desteklediği ve bu gelişimin devamlılığında önemli bir etken olduğunu ifade etmiştir. Aynı çalışmada Oktay (2013), ilköğretim döneminin öğrencinin daha ileri kademelerdeki akademik başarısını etkileyeceğini belirtmiştir. Başka bir çalışmada ise Adıgüzel, Ergünay ve Tatlı Daloğlu (2016), ilköğretim; bilgi öğretimi, sosyalleştirme ve yaşamsal becerileri kazandırma gibi üç temel işlevi olduğunu ortaya koymuştur.

Taşkın'a (2017) göre çocukların ilk kez karşılaşacağı yapılandırılmış bir ortamda kimi zaman olumlu kimi zaman olumsuz, karmaşık duygular yaşayabilmesi beklenebilen bir durumdur. Çocuğun okula başlamasıyla birlikte, çocuğun günlük yaşam ritmi değişmekte, çocuktan uyum sağlaması ve çocuğun başarılı olması beklenmektedir (Oktay, 2013a). Ladd ve Price (2007) okula uyumu, çocukların okula alışmak için

gerçekleştirdikleri tüm davranışlarla ilişkilendirmektedir. Başka bir araştırmada Demirtaş ve Zorbaz (2016); okula uyumun, çocuğun okul ortamında kendini rahat hissetmesi, okula gitmeye istekli olması gibi okul içi birçok durumla ilintili bir kavram olarak ele almaktadır. Seven (2011) çalışmasında, okula uyum sürecinde sorunlar yaşayan öğrencilerde; akran oyunlarına katılırken zorlanma, oyun kurma becerisinde zorlanma, akran oyunlarına katılımında zorlanma, okula devam etmede zorlanma ve ağlama davranışının görülebildiğini ifade etmiştir.

Okula uyum sağlama süreci, her öğrenci için kolay olmayabilir. Bu süreçte bireyin uyum sağlama sürecini etkileyecek birçok faktör olduğu gibi okula uyum sağlamasını desteleyecek çeşitli faktörler de olabilir. Öğrencilerin okul uyumunu destekleyen önemli bir faktör, sosyal becerilerdir. Genç (2005) çalışmasında, toplumsal yaşam içinde kazanılması gereken sosyal becerilerin; bireyin içinde yaşadığı toplumun bir üyesi haline gelmesi, kendini yaşadığı topluma ait hissetmesi ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirmesi açısından önemli olduğunu dile getirmektedir. Bireylerin toplumsal uyumu kazanabilmesi yönünde önemli bir etken olan sosyal beceriler, bireylere küçük yaşlardan itibaren kazandırılması gereken yetilerdir. Sosyal becerilerin bireyler tarafından kazanılması beraberinde toplumsal problemlerin azalmasına katkı sağlayabilmektedir. Okul öncesi ve hemen ardından ilkokul döneminde sosyal ve duygusal olarak desteklenen bireylerin özgüvenlerinin yüksek olması ve okul uyum süreçlerinin rahat olması beklenmektedir. Aksi durumda Gülçatı (2009), yeterince sosyal beceri kazanamamanın, bireylerin kişilerarası etkileşimlerinde ve çevrelerine uyumda istenmeyen durumlara yol açabildiğini ve bu durumun sosyal beceri eksikliği olarak tanımlanabileceğini belirtmektedir. Gülçatı'ya (2009) göre sosyal beceriler, bireylerin toplumsal ilişkilerini geliştiren ve süreklilik sağlayan etkenlerdir.

Alan yazını incelendiğinde ilkokul 1. sınıf okula uyum ile ilgili boylamsal çalışmaların yeterli sayıda olmadığı görülmüştür. Bununla beraber ilkokul 1. sınıfa yönelik okula uyum ve sosyal becerileri birlikte ele alan araştırma sayısı azdır. İlkokul kademesi okula uyum ve sosyal beceriler ile alakalı çalışmaların, diğer kademelere göre az olması nedeniyle bu çalışmanın alan yazına farklı bir boyut katacağı düşünülmektedir. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin okula uyum ve sosyal becerilerinin boylamsal olarak incelenmesi, aralarındaki ilişkinin ortaya koyulması; öğrencilerin okula uyumlarını kolaylaştırması ve olası problemlerin önlenmesinde etkili olacağından bu araştırma gerekli görülmüştür.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği'nin öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini ölçebildiği varsayılmıştır.
2. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği'nin çocukların okula uyum düzeylerinin ölçebildiği varsayılmıştır.
3. Kişisel bilgi formlarında yer alan bilgilerin doğru olduğu varsayılmıştır.
4. Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği, Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği' ni dolduran öğretmenlerin formları objektif ve doğru bir şekilde doldurdukları varsayılmıştır.
5. Örneklem grubundaki çocukların evrenle aynı özelliklere sahip oldukları varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda sıralanmıştır.

1. Araştırma 2022-2023 eğitim öğretim döneminde Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı merkez ilçe ilkokullarının birinci sınıflarına devam eden 102 öğrenci ile sınırlıdır.
2. Araştırma 2022-2023 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
3. Ölçme araçları doğrultusunda elde edilen veriler öğretmen görüşleri ile sınırlıdır.
4. Araştırma, ulaşılan kaynaklarla sınırlıdır.

1.6. Araştırmanın Tanımları

İlkokul: Çocuğun temel bilgi ve becerileri kazanarak hayatı prova ettiği, aynı zamanda kendi yeteneklerini keşfedebilme fırsatını bulduğu, yeterli olup olmadığı alanların farkına varabildiği ve böylece doğru bir benlik algısı oluşturduğu, ilk ciddi eğitim dönemidir (Topcu, 2012).

Sosyal Beceri: Bireyin, sosyal anlamda ifade edilebilecek yöntemler ile sosyal ortamlarda, başka insanlarla etkileşimde bulunabilme yeteneğidir (Combs ve Slaby, 1977).

Okula Uyum: Çocuğun içinde okul ortamında doğal davranabilmesi, rahat edebilmesi, ortamda katılımcı olabilmesi; okul ortamındaki diğer insanlarla karşılıklı beslenebilmesi, kendi benliğinin ortamdaki diğer insanlarla tanınması ve içinde yer aldığı okul ortamı ile duygu alışverişi içerisinde olmasıdır (Ladd ve Price, 1987).

2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL VE KAVRAMSAL TEMELİ

2.1. Okula Uyum

Okula uyum; öğrenciden beklenenler ile öğrenci özellikleri arasındaki karmaşık ve çok boyutlu eğitsel bir olgudur (Bağçeli Kahraman, 2018). Bu karmaşık ve çok boyutlu olgunun düzeyi, ilkokula yeni başlamış bir çocuğun sosyal ve eğitsel hayatının gidişatını belirlemede önemli bir etkidir. Okula uyum ile ilgili araştırmacıların tanımları çeşitlidir: Akış'a (2018) göre okula uyum, çocukların yeni ve farklı bir eğitimsel ortama geçiş süreçleri ve aynı zamanda bu geçişin amaçlanmış sonucudur. McIntyre vd.'ne (2006) göre ise okula uyum kavramı yeni değişen ve farklılaşan sosyal çevre şartlarına uyum sağlamak anlamına gelmektedir. Başka bir çalışmada Yalçın (2022), okula uyumun; çocukların genellikle sınıf içinde ve dışında ortaya koydukları iletişim becerileri, yardımlaşma, kurallara uyma gibi istenen davranışların yanı sıra akran zorbalığı, kötü alışkanlıklar kazanma, sınıftaki olumlu iklimi bozma gibi istenmeyen davranışların yokluğu ile tanımlanabileceğini ifade etmektedir.

İlkokula başlayan çocuğun akademik girdileri, öğrenmesi/ uygulaması beklenirken bununla birlikte ondan daha önce tanımadığı bir ortama, fiziksel ve sosyal çevreye üstelik ebeveyni yanında olmadan uyum sağlaması istenmektedir. Tüm bu sürecin doğru işlemesi, bir koordinasyon gerektirmektedir. Okula başlama; zihinsel, fiziksel, duygusal ve sosyal açıdan bir hazırlıklı oluşu gerektirir (Yavuzer, 2004:84). Oktay'a (2013) göre ilkokula başlayan çocuk, ilk defa programlı öğretimin gerektirdiği etkinliklere katılmak, belirli bir disiplin süreci halinde normlara uygun davranmak, sınıftaki öğretmenin talimatlarını uygulamaya geçirmek ve çok daha önemlisi okuma yazma, aritmetik gibi konuları öğrenebilmek gibi görevlerle baş başa kalmaktadır. Yavuzer'e (2004) göre okul ilk toplumsallaştırma kurumudur. Dolayısıyla bu aşamada uyum sürecinin sağlıklı işlemesi ve istenen becerilerin kazanılması toplumun bir parçası olarak bireyi ve onu kapsayan toplumu olumlu yönde etkileyecektir.

Öte yandan çocuğun okula uyum sürecinin istendik şekilde işlemesi, akademik başarıya da etki edecektir. Pellegrini vd. (2002) okula uyum kavramını; genel uyum, öğretmen-öğrenci arasındaki ilişki, okulu sevme ve akademik beceriler şeklinde ele almaktadır. Perry ve Weinstein (1998) ise okula uyumu; akademik, davranış ve sosyal-duygusal beceriler şeklinde açıklamaktadır. Bunlara paralel olarak Berndt (1999) de okula uyum tanımını; öğrencilerin öğretmenlerini dinlemesi, bulunduğu sınıfın ve okulun kurallarına

uyuması, okuldaki eğitsel başarıya ilişkin öz motivasyonu ve sınıf aktivitelerine istekli katılımı ve akademik performansı şeklinde yapmaktadır. Önder ve Gülay (2006) okula uyumu; öğrenci özellikleri ve öğrenme için okul kültürünün ya da öğrenme ortamlarının gerektirdiği çok yönlü özelliklerin uyumuna dayandırmaktadır. Demirtaş ve Zorbaz (2016) ise okula uyuma, çocuğun okuluna gitmekte istekli olması ve kendisini okul ortamında rahat hissetmesi gibi geniş bir perspektiften bakmaktadır. Çünkü kendini okulda huzurlu hisseden ve okula istekle gelen çocuğun akademik açıdan da başarılı olmasının olasılığı yüksek görünmektedir. Dolayısıyla okula uyum, öğretim programlarının unsurları ile çocuklar arasında en üst derecede kurulan olumlu ilişkilerdir.

Normal davranışı net olarak tanımlayabilmek her ne kadar güç olsa da Yavuzer (2001) uyum sağlayabilmiş çocukları tanımlarken Anna Freud'un şu ölçütlerine yer verir:

- Arkadaşları ile iyi geçinebilme, oyunlara katılım sağlama
- Oyunlara bazen önder olarak, çoğu zaman ise üye olarak katılma
- Yeterli akademik başarı
- Sınavlarda aşırı heyecanlanmama
- Zorluklara kendi başına çözüm üretebilme
- İnsanlarla ilişkilerini rahatlıkla kurabilme
- Topluma ait normları ve toplumsal disiplini rahatlıkla kabul edebilme
- Duygularını rahatlıkla ifade edebilme
- Gerektiği halde kendini savunabilme
- Oyun sonrası yenilgiyi kabul edebilme
- Arkadaşları ile yardımlaşabilme

Bart vd. (2007) ise okula uyum sağlayabilen çocukların niteliklerini; aktif, bağımsız çalışabilen, dikkatli, akademik başarıları yüksek ve etkinliklere katılabilen şeklinde sıralamaktadırlar.

Demirtaş ve Zorbaz vd. (2016), okula uyum sağlayabilen çocukların, psiko-sosyal ve bilişsel açıdan gelişimleri sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi sayesinde çocukların gelişimleri üzerinde olumsuz etki bırakabilecek problem davranışlara yönelme ihtimalleri de düşüktür. Bu durumda çocukların okullarına devam etmesi, okula uyumun sağlanması; psiko-sosyal ve akademik açıdan gelişimleri, okul içindeki etkinlik ve

Çalışmalardan yüksek fayda sağlamaları ve eğitsel başarılarının artması noktasında etkili olduğu düşünülmektedir (Demirtaş- Zorbaz vd., 2016).

2.1.1. Okula Uyumunu Etkileyen Faktörler

Çocukların okula, arkadaşlarına ve öğretmenlerine uyum sağlaması süreci, çocuğun eğitim yaşantısına doğrudan etki yapacaktır. Okula uyum sürecinde birçok faktör söz konusu olabilmektedir. Bunlar; aileden kaynaklı faktörler, bireysel farklılıklar (cinsiyet, yaş), ğretmen, arkadaşlık çevresi, okul öncesi eğitim alıp almama ve okul ile ilgili faktörler şeklinde gruplandırılabilir.

2.1.1.1. Aileden Kaynaklı Faktörler

Okula uyumda, okul ve okul içi etkenler dışında çocuğun en büyük destekçisi ailelerdir. Aile faktörünün okula uyuma etkisi incelendiğinde, süreçte çocuğun anne ve babasına yönelik geliştirdiği bağlanma biçimlerinin önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Hazan ve Shaver'e (2000) göre bağlanma, bebeğin doğum sonrasındaki ihtiyaçlarının anne ya da bakımından sorumlu birinci kişi tarafından karşılanması sonucunda o kişiye karşı geliştirmiş olduğu yakın ilişi anlamına gelmektedir. Bebeğin bağlanma sürecinin anneyi diğer kişilerden ayırt etmesiyle başlayacağını belirten Bowlby (1980), bebeğin meme araması, başını döndürmesi ve emme tutma davranışlarının da bağlanma kavramına işaret ettiğini ifade etmiştir.

Ainsworth vd. (1978), bağlanma stillerinin; güvenli bağlanma, kaygılı/karasız bağlanma ve kaçınan bağlanma olmak üzere üç şekilde gerçekleştiğini belirtmiştir. Blain, Thompson ve Whiffen'e (1993) göre; güvenli bağlanma stili gelişmiş bebekler, ileri yaşam dönemlerinde ailesi ve arkadaşlarıyla daha uyumlu, kimlik gelişiminde sorun yaşamayan, daha az sosyal sorun yaşayan ve problem çözme becerileri yüksek bireyler haline gelmektedirler. Öte yandan, Sümer (2006) kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip olanların yaşadığı problemleri; terk edilme ve yalnızlık korkusu, çevresindeki diğer kişilere karşı güven sorunları, aileyle çatışma olarak aktarmaktadır. Kaçınan bağlanma stilinin ise daha çok aileyle çatışma yaşayan, öfkesini dışa vuramayan ve değersiz hisseden bireylerin bağlanma stili olduğu görülmektedir (ıkılı Uytun, ztop ve Esel, 2013). Benzer sonuçlara Al-Yagon ve Mikulincer (2004), Aviezer vd. (2002) da araştırmalarında ulaşmıştır. Araştırmacılar göre, öğrencilerin sosyal-duygusal uyumları ve akademik işlevleri üzerinde, çocuğun ebeveynleri ile kurmuş olduğu bağlanma stili etkilidir. Okula uyum sağlamada güvenli bağlanma stiline sahip çocukların daha ileri bir

seviyede olduğunu belirten Granot ve Mayseless (2001), okula uyum düzeyi en düşük olan çocukların ise kaçınan ve kararsız bağlanma stillerine sahip olan çocuklar olduğunu belirtmektedirler.

Bu sonuçlarla paralellik göstermeyen araştırmalar da bulunmaktadır. Söz gelimi, Uzun (2016); öğrencilerin okula uyum sürecinde bağlanma stillerinin herhangi bir etkisi olmadığını ifade etmektedir. Thompson (1998) ise bağlanma kavramının bir boyutu olan ayrılmanın okula uyuma olan etkisine odaklanmaktadır. Ortaya çıkan sonuçlara göre ebeveynlerin evden ayrılmasının, çocuğun okula uyum sağlamasında herhangi bir etkisi yoktur.

Bağlanma stillerinin, okula uyum sağlamadaki etkisini inceleyen araştırmalar farklı sonuçlar verse de bu bağlanma stillerinin çocuğun ailesinden bağımsız olarak içinde bulunduğu okul ortamına uyum sağlamasında etkili olduğu yönündeki sonuçlar, daha fazladır. Çocukların ebeveynleriyle ilişkilerindeki bağlanmanın sağlıklı olmasının okula uyum sağlamalarında kolaylaştırıcı rolü olduğu görülmektedir (Al-Yagon ve Mikulincer, 2004; Granot ve Mayseless, 2001; Thompson, 1998).

Özetle, okula uyum sağlama sorun yaşayan çocukların bu durumunda, ebeveynine bağlanma stillerinin etkili olabileceği gerçeğini göz önünde bulundurmak, çocuğun uyum sürecinin olumlu yönde ilerlemesine katkı sağlayacaktır.

2.1.1.2 Bireysel Farklılıklar ile İlgili Faktörler

Çocuğun bireysel özellikleri, onu diğerlerinden ayıran farklılıkları okula uyum sağlama sürecini etkileyen önemli faktörler olarak görülmektedir. Okula uyumun; genel kabule göre akademik başarıya, çocuğun okul memnuniyetine ve çocuğun kendi okuluna olan bağlılığına göre değişebildiği belirtilmektedir (Wentzel vd., 2004). Fakat cinsiyet değişkeni göz önüne alındığında araştırma sonuçlarında farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Söz gelimi Berndt ve Miller (1990) yaptıkları araştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek oranda akademik başarı gösterdiğini tespit etmektedir. Bu sonuçlar kız öğrencilerin okula uyum süreçlerinde daha avantajlı olabileceklerini göstermektedir. Aynı zamanda Ryan (2001) cinsiyet değişkeni ile incelediği içsel akademik motivasyon düzeyinin, kız öğrencilerde daha fazla olduğunu belirterek yine bu durumun okula uyum düzeyine etkisi olabileceğini belirtmektedir.

Wang vd.'nin (2008) Çin'deki 350 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okula akademik ve psikolojik uyumlarının daha

yüksek olduğu ortaya koyulmaktadır. Benzer şekilde, Prakash ve Coplan'nın (2007) Hindistan'da yaptıkları araştırma sonuçlarında da kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha yüksek bir okula uyum performansı göstermektedirler.

Cinsiyetin okula uyum üzerindeki etkisinin incelendiği başka araştırmalarda varılan sonuçlar farklılık göstermektedir. Söz gelimi Adhiambo vd. (2011) 450 ilkokul öğrencisi ile yaptıkları araştırmada okul uyum sağlama düzeylerinin erkek öğrencilerde daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Topçu'nun (2012) yaptığı araştırmada okula uyum düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Benzer şekilde Ceylan ve Özşerbetçi (2016) de araştırmalarında cinsiyetin okula uyum düzeyini etkilemediği sonucuna ulaşmışlardır.

Alan yazınında okula uyum sağlama sürecinde incelenen cinsiyet faktörünün, bu uyum sürecini etkilediğini ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha üstün oldukları sonucuna varan araştırmalar olmakla birlikte, okula uyumun cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucunu veren araştırmalar da azımsanmayacak sayıdadır. Öte yandan okula uyum sağlamayı etkileyen bir başka faktör de yaştır. Yaş faktörü ile ilgili yapılan araştırmalarda çocuğun biyolojik yaşının okula başlamak için yeterli olması, çocuğun okula hazır olduğu anlamı taşımamaktadır. Küçük yaşlarda okula başlayan çocukların okula uyum sağlama sürecinde birtakım sorunlar yaşadığı ortaya konulmuştur (Akay,2017; Bağçeli Kahraman, 2018; Canbulat, 2017; Çökük, 2019; Esaspehlivan, 2006; Kaya ve Akgün, 2016; Özarslan, 2014; Yoleri ve Tanış, 2014).

2.1.1.3 Öğretmen ile İlgili Faktörler

Varış (2006), çocukların okula uyum sağlamasında en önemli etkenlerden biri olarak öğretmeni işaret etmektedir. Öğretmen, çocuğun okuluna uyum sağlamasında ve süreçte ortaya çıkacak sorunların ortadan kaldırılmasında önemli bir konumda bulunmaktadır. İpek ve Terzi (2010), olumlu bir öğretmen öğrenci ilişkisinin, öğrencinin okula uyum sağlama sürecine olumlu etkiyeceğini belirtmektedirler.

Çocuğun, okul ve arkadaş çevresiyle uyum kurabilmesi için öğretmenlerin; çocuğun fiziksel, duygusal ve zihinsel vb. özelliklerini tanıması gerekmektedir. Bunun yanında, öğretmenin ortaya çıkabilecek konularda da problem çözme yetkinliğinin yüksek olması gerekmektedir.

Farmer'a (2011) göre öğretmenler, öğrenciler üzerinde kalıcı etkisi olan uzman kişilerdir. Öğretmenlik rolü sadece öğretimi barındırmamaktadır. Aynı zamanda

öğretmen; öğrencinin okula uyum sağlaması, arkadaşları ile sağlıklı iletişim kurması ve süreci yönetmesi açısından da rol model olma görevine sahiptir.

Öğrencilerin aidiyet hislerinin yüksek olması, öğretmenleri ve akranları tarafından duyulan saygı ile derecelendirilir. Öğrencilerin sınıftaki çaba ve dikkatleri, ısrarcı olmaları ve öğrenme etkinliklerini tamamlamaları ile ilişkilendirilir. Öğretmen, okul genelinde ve sınıfta öğrencileri destekleyecek etkili uygulamalar planlaması aidiyet duygusunu artırır. (Correia ve Marques-Pinto, 2016: 251).

Özetle, öğrencilerin aidiyet duygusunu artırma ve okula uyumunu desteklemede öğretmenlerin tutumu son derece etkilidir. Correia ve Marques-Pinto (2006) öğretmenin çocuğun okula uyumunu artırma sürecinde yapması gerekenleri şu şekilde sıralamaktadırlar:

- Yüksek düzeydeki öğretmen-öğrenci etkileşimine öncelik vermek,
- Öğrenme ortamını destekleyici ve özenli bir hale getirmek,
- Öğrencinin ihtiyaç, istek ve duygularına duyarlı olmak,
- Öğrenciler ile ilgili olmak,
- Öğrencilerin görüşlerini anlamaya gayret göstermek,
- Öğrenciler arasında adaletli olmak.

Tüm bu çalışmalara rağmen bazı öğrencilerin okul aidiyeti ve okula uyum sağlama süreçleri olumsuz devam edebilmektedir. Farklı kültür ve farklı dile sahip olan öğrenciler bu gruba dahil edilebilir. Bu gibi durumlarda öğretmenlerin, okula uyum düzeyi düşük olan öğrencilerle birebir ilgilenmesi ve uyum düzeyini yükseltmek adına çalışmalarda bulunmaları gerekmektedir. Correia ve Marques-Pinto (2006) düşük uyuma sahip olan öğrenciler ile yukarıda bahsedilen stratejilere ek olarak şunların yapılmasını belirtmiştir:

- Etnik farklılıklara saygıyı özendirmek,
- Ayrımcılığı karşı duyarlı olmak,
- Aile-okul arasında iş birliği için aileyi okul ile ortak çalışmalara ortak etmek.

2.1.1.4. Arkadaş Çevresi ile İlgili Faktörler

Avcı'nın (2006) yaptığı çalışma, arkadaş çevresinin çocuğun okula uyum sağlama sürecinde etkili bir diğer faktör olduğunu göstermektedir. Arkadaş çevresi ile ilişki kurma yolunda çocuk birtakım zorluklarla karşılaşabilir. Bunun nedenlerinden biri ailede deneyimlenen ilişki yöntemlerinin, arkadaş çevresine de yansıtılmasıdır.

Çocuğun ailesi ile kurduğu ilişkinin temelinde saygı unsurunun yattığını belirten Avcı (2006), saygı unsuru ve saygıya bağlı otorite ilişkisinin arkadaş çevresi ile kurulan ilişkide söz konusu olamayacağını belirtmiştir. Çocuğun arkadaş çevresi ile sağlıklı ilişki kurabilme ya da kuramama sonucunun bu etkene bağlı olduğuna değinmiştir.

Çocuk büyüdükçe arkadaş çevresi ile geçirdiği süre de artmaktadır. Bu yüzden problemlerini, üzüntü ya da sevinçlerini çoğunlukla arkadaşları ile paylaşmaktadır. Bu durum özellikle baskıcı tutum içerisinde olan bir aile içerisinde yetişen çocuklarda daha fazla gözlenmektedir. Çocuklar baskı ortamından kaçınmak için arkadaşlarıyla geçirdiği zamanı arttırma yoluna giderler. İleriki zamanlarda karşı cinsle ilişki kurmaya ve kendi cinsel kimliği ile tanışmaya da başlarlar (Avcı, 2006: 49).

Arkadaş çevrelerinin, çocuğa en önemli katkısı sosyalleşmenin sağlanmasıdır. Arkadaşlık ilişkisi sonucunda çocukta güven ve cesaret duygusu gelişmektedir. Aile ile paylaşılmayan konular, arkadaş çevresi ile paylaşılacağı için ailelerin çocuğun çevresini denetlemesi önemli ve gerekli görülmektedir. Denetimden uzak bırakılan çocukların kötü alışkanlara yakalanma ihtimalleri yüksektir (Tezcan, 1991: 37).

Epstein (1983), çocukların; arkadaşlarının tutum ve davranışlarından etkilendiğini aktarmaktadır. Okula karşı olumlu tutuma sahip olan arkadaşlarını gözlemleyen çocukta da bir süre sonra benzer tutum gelişmektedir. Alan yazınında öğrencilerin akranları ile kurduğu ilişkilerin, çocuğun okula uyum sağlamasını etkilediğini saptayan başka araştırmalar da bulunmaktadır. Örneğin Wentzel'in (2009) yaptığı araştırmada çocuğun akranları tarafından sevilmesinin uyum sürecini olumlu etkilediği görülmüştür. Benzer şekilde, Gülay Ogelman ve Erten (2011) de akranlar arasındaki olumlu sosyal davranış düzeyinin artmasının, okula uyumu olumlu yönde etkilediği sonucuna varmaktadır.

Araştırmalar göstermektedir ki çevre ile kurulan sağlıklı ve uyumlu ilişkiler, çocukların okula uyumunu geliştirmektedir.

2.1.1.5. Okul Öncesi Eğitim Alma Durumu ile İlgili Faktörler

Okula uyum konusunda alan yazınında üzerinde durulan bir başka değişken olarak, çocuğun ilköğretim 1. sınıfa başlamadan okul öncesi eğitim alıp almama durumu karşımıza çıkmaktadır. Okul öncesi eğitim, Dünya'da ve Türkiye'de eğitim sistemin ilk basamağı olarak görülmektedir. Okul öncesi eğitim dönemi, çocuğun uzun yıllar sürecek eğitim hayatının ilk merhalesidir. Arabacı ve Aksoy (2005) yaptığı araştırma, okul öncesi dönemde çocuğun gerek fizyolojik gerekse psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması,

sağlıklı bir kişilik geliştirmeleri yönünde önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Erkan ve Kırca (2010) ise hazırbulunuşluk kavramının önemine dikkat çekerek; okul öncesi eğitimin, çocuğu ilkokul eğitimine hazırlama konusunda önemli bir geçiş kademesi olduğunu belirtmişlerdir. Diğer bir araştırma da okul öncesi eğitim almanın, ilkokul dönemindeki öğrenci performanslarını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur (Ladd, 1990).

Yeşil (2008) yaptığı çalışmada, okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin okula uyum düzeylerini öğretmen görüşlerine dayanan bir inceleme ile araştırmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında okul öncesi eğitim almanın, çocuğun ilkokul döneminde okula uyum sağlamasını kolaylaştırıcı etkisi görülmüştür. Okul öncesi eğitimi almanın ilkokul döneminde okula uyum sağlanmasına etkisini inceleyen bir başka araştırmada, bu çalışmalarla örtüşen sonuçlara varılmaktadır. Topçu'nun (2012) Diyarbakır ili Kocaköy ilçesinde 205 öğrenci ile yaptığı çalışmada, okul öncesi eğitim alan öğrencilerin, almayan öğrencilere göre okula uyum düzeyleri anlamlı şekilde daha yüksek çıkmıştır. Lee ve Bierman'nın (2015) yurtdışında yaptığı araştırmada sosyo-ekonomik anlamda dezavantajlı olan çocukların anaokullarında olumlu yaşantılar geçirmesi, ilkokul yaşamlarındaki başarı için gerekli görülen davranışsal uyum ve öğrenmeye katılımlarını sağlamada önemli rol oynadığı sonucuna varılmaktadır.

Araştırma sonuçları baz alınarak, okul öncesi eğitimi almanın ilkokula yeni başlayan öğrencilerin okula uyum sağlamalarında olumlu ve destekleyen bir değişken olduğu söylenebilmektedir.

2.1.1.6. Okul ile İlgili Faktörler

Adams ve Cristenson (2000) aile yapısı ve rolünün, değişim süreci boyunca çocukların sağlıklı gelişim içerisinde olmasında etkili olduğuna dikkat çekmişlerdir. Aile ilişkileri ve stilleri, davranışsal ve sosyal işleyişin gelişmesinde son derece etkili olmaktadır. Araştırmacılar, çocukların sınıflarında başarılı deneyimler gerçekleştirmeleri için sağlıklı aile yapısını ön koşul olarak görmektedirler.

Okulun ortamı öğrenciler açısından gelişimsel görevler oluştururken, bu görevlerin kazanılmasında aile önemli bir kaynak olarak hizmet etmektedir (Stevenson ve Baker, 1987: 52). Aile, çocuğun ev müfredatından ve eğitsel başarısının artması için gerekli tüm aile etkinliklerinden sorumludur. Bu tür eğitsel konularda aile direkt destek ya da

rehberlik sunarak çocuğun okuldaki akademik başarısının artması sürecine destek olmak durumundadır.

Adams ve Cristenson'a (2000) göre ailenin, çocuğun okula uyumunun artmasında öncü bir rolü vardır. Anne-babaların, çocukluklarına doğumdan başlayıp yetişkin yıllarına değin öğrenme yaşantılar ile karşı karşıya getirerek, çocuklarına dilsel ve sosyal anlamda sermaye sağlayıcısı oldukları düşünülmektedir. Aile, çocuğu bilgiyi edinmesini teşvik eden fikir ve faaliyetlere maruz bırakmalıdır. Bu faaliyetler; çocuğun sosyalleşmesine yardımcı olmak, çocuklara standartlar oluşturmak, beklentiler ve kurallar belirlemek ve onlara ödöl vermek şeklinde olabilmektedir.

Adams ve Cristenson (2020), çocuğun evde yapacağı öğrenme etkinliklerinde ebeveyn tarafından teşvik edilmesinin, çocukların okula uyum sağlama süreçlerini hızlandırdığını belirtmiştir. Ayrıca; ebeveyn, aile ve okul arasında etkili ortaklıkların kurulmasının çocuğun akademik öğrenme süreci ve sonucuna katkı sağladığını göstermekte olduğunu ifade etmişlerdir.

2.1.2. Okula Uyumun Önemi

Okula uyum, öğrencinin kişisel özellikleri ile okul hayatı süresince gerekli olan niteliklerin kesiştiği bir kavramdır. Örgün eğitime ilk adım olan ilkökul döneminde öğrencinin okula; psikomotor, sosyal, zihinsel ve duygusal anlamda uyum sağlaması sonraki sürecin sağlıklı ilerleyebilmesi açısından son derece önemlidir. Seven (2011) incelemesinde; yapılan araştırmaların ilkökula uyumun, akademik ve sosyal başarıyı etkilediğini ifade etmiştir. Ayrıca konu ile ilgili yapılan diğer çalışmalara bakıldığında okula uyumun; okula karşı genel tutum, duygusal deneyim, akademik etkinliklerdeki başarı ve akran ilişkileri gibi farklı değişkenleri içeren genel bir süreç olduğu görölmüştür. Aile yaşamından sonra toplumsal görevlerin, kuralların, rollerin ve ilişkilerin deneyimleneceği yer olan okulun, öğrenciler için önemli bir sosyalleşme aracı olduğu söylenebilir. Ladd ve Price (1977) araştırmasında, okula uyumun öğrencinin gerek akademik gelişimini gerekse arkadaşlık kurma, iş birliği yapma gibi sosyal becerilerini etkileyen bir değişken olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında çocuğun; okulda deneyimlediği ilk olumlu yaşantıların, yeni girdiği okul ortamına uyum sağlamasını kolaylaştıracağı da söylenebilir.

Okula uyum, başlangıçta öğrenciler için zorlu bir süreç olabilmektedir. Okulun ilk gününe kadar gününün çoğunu ailesi ile geçiren çocuğun, artık yeni ve farklı bir

ortamda uzun süre kalması beklenmektedir. Dolayısıyla bu sürecin ilk başlarında çocuğun uyum sorunları ile karşılaşabildiği görülmektedir. Fakat Öztürk (2008), her çocuk için bu durumun aynı olmadığını belirtmiştir. Uyum süresinin uzaması ya da kısılması çocuktan çocuğa değişebilmektedir. Polat'a (2013) göre, ders süresince sınıfta bulunma ve ihtiyaçlarını teneffüste giderebilme, öğretmenin isteklerini ve kendisine yönelttiği sorumlulukları yerine getirme, kendi isteklerini erteleyebilme gerekliliği ilk başlarda çocuğa korkutucu gelebilmektedir. Bir süre sonra çocuk bu kurallara ve okula uyum sağlayabilmektedir.

Öte yandan bazı öğrenciler okula uyum sağlayamayabilir. Öztürk (2008), öğrenciler içinde uyum sağlamış gibi görünüp iç dünyalarında o kadar rahat ve huzurlu olmayanların da varlığına dikkat çekmektedir. Okula uyum sağlayamayan bu öğrencilerde birtakım uyum ve davranış sorunları gözlemlenebilmektedir. Yavuzer'in (2011) araştırmasında bu öğrencilerde; içe kapanıklık, sebepsiz aşırı korku, arkadaş edinememe, dikkat çeken şımarıklık, söz dinlememe, kurallara ve disipline uymama, isyankârlık ve yalan söyleme gibi davranışların görülebildiğini ortaya koymuştur. Bu gibi davranış ve uyum sorunları, öğrencilerin ileriki akademik ve sosyal süreçlerini de olumsuz etkileyebilmektedir.

Bu nedenle Uysal vd. (2016), erkenden yaşlardan itibaren öğrencilerde olması istenen okula uyum düzeylerini arttıracak etkileşim ortamları kurulabilmesinin ve eğitim aşamasında bu becerileri desteleyebilecek etkinliklere yer verilmesinin önemine vurgu yapmaktadır.

2.1.3. Okula Uyum ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

İlkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin okula uyum düzeylerini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Alan yazını incelendiğinde öğrencinin ilkokula uyum sağlamasında öğrenci özelliklerinin (cinsiyet, yaş, okul öncesi eğitimi alıp almama) etkisini inceleyen birçok araştırma olduğu görülmüştür. Okula uyumun cinsiyet değişkeni açısından ele alındığı araştırmalarda (Cinkılıç, 2009; Yoleri, 2014; Yoleri ve Tanış, 2014) öğrencilerdeki okula uyum düzeylerini cinsiyet faktörünün etkilemediği ortaya koyulmuştur. Okula uyum ile beraber incelenen bir başka değişken ise öğrencinin okula başlama yaşıdır. Çalışkan (2013), Işıklı-Erdoğan ve Şimşek (2014), Kerimoğlu (2014), Zelyurt ve Özel (2015); okula başlama yaşı ile okula uyumu beraber incelediği

araştırmalar ortaya koymuşlardır. Ortaya çıkan sonuçlarda, yaşı küçük olan çocukların okula uyumları daha fazla iken yaşı bk olan öğrencilerde okulu sevmeye düzeyleri yüksek çıkmıştır. Bununla beraber bazı araştırmalarda (Boz ve Yıldırım, 2014; Epçaçan, 2014; Işıklı-Erdoğan ve şimşek, 2014; Uzun ve Alat, 2014) 4+4+4 sistemi ile beraber küçük yaşlarda okula başlayan öğrencilerin öz bakım ve okula uyum konularında sorunlar yaşadıklarını göstermektedir.

İlkokul 1. Sınıf ğrencilerinin okula uyum düzeylerini etkileyen faktörlerden birisi de okul öncesi eğitimi alıp almama durumudur. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar (akıcı, 2015; Dağlı, 2012; Ensar ve Keskin, 2014; Erbay, 2008; Gümüş, 2013; Kırca, 2007; zbek, 2003; Polat, Küçükoğlu, Niran, nsal ve Yıldız, 2014; Tolu, 2008; Topçu, 2012; Yeşil, 2008); daha öncesinde okul öncesi eğitimi almış öğrencilerin, okul öncesi almayan öğrencilere göre okula uyum düzeyleri ve sosyal yeterliliklerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencinin, akranları ile kurduğu ilişkilerin, okula uyum sağlama sürecinde etkili olduğu düşünülmektedir. Okulu sevmeye, okula uyum ve akranlar tarafından kabulün arasında olumlu bir ilişki var olduğu ortaya koyulmuştur (Gülay ve Erten, 2011; Ogelman ve Erten, 2013). Avcı (2006) yaptığı çalışmada, arkadaş çevresinin çocuğun okula uyum sağlama sürecinde etkili bir diğer faktör olduğunu ifade etmektedir. Arkadaş evresi ile ilişki kurma yolunda ocuk birtakım zorluklarla karşılaşabileceğini belirtirken bunun nedenleri arasında; ailede deneyimlenen ilişki yöntemlerinin, arkadaş çevresine de yansıtılması olduğunu belirtmektedir. Ayrıca Gülay Ogelman ve Erten (2011) de akranlar arasındaki olumlu sosyal davranış düzeyinin artmasının, okula uyumu olumlu yönde etkilediği sonucuna varmaktadır.

Alan yazını incelendiğinde okula uyuma etkisi incelenen değişkenlerden biri okula hazır bulunuşluktur. Canbulat ve Kurtuluş alışkan (2023); İzmir’de ilkokula 1. Sınıfa devam eden 362 ğrenci ile yaptıkları incelemede, ilkokul 1. Sınıfa başlayan öğrencilerin okula uyum ve okula hazır bulunuşluk düzeylerini cinsiyet, yaş, okul öncesi eğitimi alıp almama durumlarına göre değerlendirmişlerdir. Ortaya çıkan sonuçlarda, ilkokul 1. Sınıf ğrencilerinin okula uyum ve hazır bulunuşluk düzeyleri cinsiyete göre farklılaşma göstermezken, okul öncesi eğitimi alan ve yaşı yüksek olan öğrencilerde okula uyum ve okula hazır bulunuşluk arasında olumlu yönde ilişki bulunmuştur.

2.1.4. Okula Uyum ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Okula uyum sağlama sürecinde öğrencilerin en önemli destekçileri arasında, öğrencinin ailesinin olduğu bilinmektedir. Öğrencinin ailesi ile olan ilişkisi, öğrencinin okula uyum sağlamasında etkili olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda Coleman ve Karraker (2003) incelemelerinde öz yeterlilikleri yüksek olan aileye mensup öğrencilerin daha uyum sağlamada daha becerikli olduğunu ifade etmişlerdir. Aynı zamanda Chen, Chang, He ve Liu (2005) araştırmalarında, anne ve babası ile olumlu ilişkileri olan öğrencilerin, okula uyum sağlamada diğer akranlarına göre daha başarılı olduklarını ortaya koymuşlardır.

Patrick, Yoon ve Murphy (1995) yaptıkları araştırmalarında, okul öncesi ve ilköğretim 1. Sınıf öğrencilerinin sosyal yeterliliklerinin okula uyumlarını anlamlı şekilde yordadığını ortaya koymuşlardır. McIntyre vd.'nin (2006) incelemesinde sosyal becerilerin, okula uyum ile arasında ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Kim (2017) ise mülteci öğrenciler ile incelemeler yapmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında öğrencilerin, göç ettiği ülkedeki kültürel etkileşime katıldıkça ev sahibi ülkeye ve o ülkede başladığı okula uyum sağlamanın daha da kolay olduğunu ifade etmiştir.

Yurt dışında okula uyum ile ilgili yapılan araştırmalarda da, akran ilişkilerinin önemine vurgu yapıldığı görülmektedir. Örneğin Petriwskyj, Thorpe ve Tayler (2005), akran ilişkileri kurabilmenin öğrencinin uyum sağlamasında önemli bir faktör olduğunu belirtmiştir. Wentzel (2009) incelemesinde öğrencilerin arkadaşları tarafından sevilmesinin, okula uyum sağlamada ön koşul olduğunu ifade etmiştir. Buna ek olarak Ladd (1990) ise okula başladığında arkadaş sayısı fazla olan öğrencilerin sonraki dönemlerde okuldan daha fazla hoşlandıklarını belirtmiştir. Akran ilişkilerinin, istenmeyen tarafında ise akran zorbalığı ve akran tarafından dışlanmanın olduğu bilinmektedir. Ladd (2006) çalışmasında, okul öncesinden ilköğretime geçiş aşamasında akranları tarafından şiddete maruz kalmanın ve dışlanma gibi durumların, çocuğun benlik algısını ve okula uyum sağlama düzeyini azaltabileceğini ortaya koymuştur.

Öğrencinin, ebeveynlerinden sonra en çok iletişime girdiği yetişkin öğretmendir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, öğrencinin okula uyumunda öğretmen faktörünün önemli olduğu düşünülmektedir. Al- Yagon ve Mikulincer (2004) çalışmalarında, öğretmenin öğrenciye yakın olmasının çocukta güvenli bağlanmayı geliştireceğini ve öğrencinin okula uyumunu da arttıracaklarını ortaya koymuşlardır. Aynı zamanda olumlu

öğretmen- öğrenci ilişkisinin okula uyum ve sosyal beceri düzeylerinin artmasında etkili (Myers ve Pianta, 2008) olduğunu ve bu ilişkinin kalitesinin öğrencinin akademik ve sosyal uyumunda da etkili olduğu saptanmıştır.

2.2. Sosyal Beceri

İngilizcesi “*social skill*” olan sosyal beceri kavramı; bireyin kendini anlatabilmesi, çevresindeki insanlarla iletişime geçmesi, toplumsal görevlerini yerine getirmesi ve bulunduğu yere uyum amacı taşıyan davranışların geneli olarak tanımlanmaktadır (akt. Ataş, Efeçinar ve Tatar, 2016). Zekioğlu, Tatar ve Özdemir (2016) ise sosyal beceriyi, bireyin hayatı ile sosyal ortamı arasında uyum yaratmak ve bu uyumu devam ettirmek amacıyla toplumsal normlara uygun sözel ve sözel olmayan edimsel iletişim becerileri olarak açıklamaktadır. Notari vd. (2014) ise sosyal beceriyi bireyin davranış, duygu ve motivasyonunu anlama becerisi olarak tanımlamaktadır.

Yüksel’e (1999) göre sosyal beceri, bireyin çevresindeki insanlarla iletişiminde kötü tepkiler almasını önleyen, başka insanlarla da iletişimini sağlayan ve sosyal yönden olumlu olan, gözlenebilen ve gözlenemeyen bilişsel ve duyuşsal maddeleri içinde barındıran öğrenilmiş tavırlardır. Gür Dörtok ve Başaran (2020) yaptığı doküman analizi çalışmasında sosyal beceri kavramını, bireyin sosyal çevresi tarafından olumlu tepkiler almasını sağlayan ve toplumsal uyumu kolaylaştırıcı etkisi olan beceriler olarak nitelendirmektedir.

Çubukçu ve Gültekin’in (2006) araştırmasında sosyal beceri kavramı, bireyin içinde bulunduğu sosyal etkileşimlerinde hem kendi hem de çevresindekilerinin duygu, davranış ve düşüncelerinin idrakına varması ve bununla birlikte uygun davranımını gösterebilmesi olarak açıklanmaktadır. Caldarella ve Merrell (1997) sosyal beceriyi beş davranış boyutuyla ele almaktadır:

1. *Akran İlişkileri*: Sosyal etkileşim kurma, akranlarıyla iletişim kurma ve başlatma, empati, akranlarının oyunlarına dahil olma isteğini ifade etme, hak savunucusu olma.
2. *Öz Yönetim*: Öz kontrolü sağlama, öfkesini yönetme, kuralları bilme ve bilerek hareket etme, sosyal bağımsızlığının sınırlarını bilme, okulda evde ve toplumda sorumlu olduğu davranışları bilme ve buna göre davranma.
3. *Akademik Beceriler*: Okula ve sınıfa uyum sağlama, okulda toplumsal kuralları kabul etme ve buna uygun davranma, uyum sağlayabilme, akademik sorumluluğunu bilme ve yerine getirme.

4. *Uyma Becerileri*: Sosyal iş birliği yapabilme, sosyal uyum sağlayabilme, yönergelere uyma.

5. *Atılganlık Becerileri*: Sosyal etkileşim başlatma, akranlarını oyuna çağırma, oyunlara veya sınıf içi görevlere liderlik etme.

Sosyal bir varlık olan insanın, diğerleriyle doğru şekilde kurduğu iletişim, hayatı yaşanabilir kılması açısından sosyolojik ve psikolojik önem arz etmektedir. Bacanlı (1999) sosyal beceriyi, insanların başkalarıyla olumlu ilişkiler geliştirmesini sağlayan davranışlar olarak açıklamaktadır. Bireylerin toplumsal ihtiyaçlarını karşılayabilmesi, kendilerini açıklayabilmesi ve başkalarını da anlayabilmesi için çeşitli sosyal becerilere sahip olması gerekmektedir (Yüksel, 1997). Bu bağlamda sosyal beceriler, bireylerin toplumsal ve kişisel kabul görmesini, çevresiyle sağlıklı, etkileşimli ilişkiler kurabilmesini ve bunu sürdürebilmesini sağlayan beceriler olarak karşımıza çıkmaktadır (Bülbül, 2008; Yüksel, 1997).

Bireyin toplumsal yaşama uyumunda ve kendisini o toplumun bir üyesi olarak görebilmesinde vazgeçilmez olarak gördüğü sosyal becerileri, Akkök (1996) altı başlık altında açıklamaktadır:

- İlişkileri başlatma ve sürdürme becerileri,
- Grup olarak hareket etme ve yürütme becerileri,
- Duygulara dayalı beceriler,
- Saldırgan davranışlar ile baş etmeye yönelik beceriler
- Stresle baş etme becerileri,
- Plan hazırlama ve problem çözme becerileri.

Bireyin yaşamı boyunca yeterli oranda sosyal beceri kazanamaması kişiler arası etkileşimlerde ve çevreye uyum sağmalarda istenmeyen durumlara sebep olabilmektedir. Bu durum Gülçatı'ya (2009) göre sosyal beceri eksikliğidir. Sosyal beceri eksikliği olan ya da bu becerilerden tamamıyla yoksun olan bireyler Çağdaş ve Seçer'e (2002) göre çevresindeki diğer bireyler ile uyum içinde yaşayamadığı için çoğunlukla başarısız ve mutsuz bir hayat geçirmektedirler. Kuru (2020) yaptığı araştırmada sosyal beceri düzeyi düşük veya az düzeyde gelişmiş bireylerde şu özellikleri tespit etmiştir:

- Yüksek kaygı nedeniyle sosyal ortamlardan uzaklaşmak,
- İç kapanık davranışlar sergilemek,
- Çevresi ve akran iletişiminde sorunlar yaşamak,

- Özgüveni düşük,
- Duygularını yönetileme becerisi düşük,
- Toplum normlarını kabullenmede zorluk yaşamak,
- İş birliği yapmaktan kaçınmak
- Çevreye karşı öfke duymak.

Bu sorunları yaşayan bireylerin bilişsel ve akademik ve becerilerinde de sorunlar yaşaması olasıdır. Bu bireylerin önce okul ortamında ve daha sonra mesleki hayatlarında da problemler yaşaması sürecin doğal sonucu olarak görülmektedir.

2.2.1. Sosyal Becerileri Etkileyen Faktörler

Çocuğun, toplumsal yaşam içindeki ilişkilerinin sağlıklı yönde ilerleyebilmesi için sosyal becerilerin etkisinin önemli olduğu görülmektedir. Çocuğun yaşamı içinde edindiği sosyal beceri düzeyini etkileyen birçok faktör vardır. Bunlar; aile, kardeş durumu, akran ilişkileri, okul ortamı faktörü olarak ele alınabilir.

2.2.1.1. Aile ile İlgili Faktörler

Sosyal becerileri etkileyen en önemli faktörlerden bir okul ise diğeri çocuğun yaşamsal temel bilgileri öğrendiği ailedir. Aile, çocuğun toplumsallaşma sürecinde başlangıç noktası olarak görülebilmektedir. (Gülay ve Akman, 2009; Erten, 2012). Çocuğun aile ortamındaki kişileri gözlemleyerek model aldığı belirten Gülay ve Akman (2009), sosyal becerilerin taklit yoluyla öğrenildiğini ifade etmektedir. Buna ek olarak Trawick-Swift (2013) ailenin çocuklara sosyal becerileri öğretmekle kalmayıp arkadaş edinmelerine de yardımcı olduğunu belirtmektedir. Arkadaş edinme sürecinde ailenin, çocuğun arkadaşlık kuracağı diğer çocukları belirleyici olabildiği görülebilmektedir. Ailenin sadece çocuğun kendi yaşıtları ile olan ilişkilerde değil diğer yaş grubundaki insanlarla da nasıl bir iletişim içinde bulunacağı konusunda da etkisi olabilmektir. Santrock'un (2015) yaptığı araştırma, anne-baba-çocuk ilişkilerinin, çocukların otorite figürleri ile ilişki kurmayı öğrenmesinde etkili olabileceğine değinmektedir.

2.2.1.2. Kardeş Durumu ile İlgili Faktörler

Çocuğun sosyal becerilerinin gelişmesinde anne-baba ilişkisinin önemi olduğu kadar kardeşleri ile olan ilişkilerinin de etkisi olabilmektedir. Aile yaşamı içerisinde edinilen sosyal beceriler; kardeşler arası yaş farkı, cinsiyet ve kardeş sayısına göre değişimler gösterebilmektedir (Özyürek ve Ceylan, 2014; Gülay, 2009). Santrock (2015)

araştırmasında kardeş ilişkileri içinde paylaşma, yardımlaşma, öğretme, kavga etme, oyun oynama gibi becerilerin yer aldığını ifade ederken, bunların dışında kardeşlerin birbirlerine duygusal destek, iletişim ortağı ve rakip olarak da görülebildiğini ortaya koymaktadır. Bu süreçte büyük kardeşler, küçük kardeşlerini yönlendirirken liderlik yetilerini geliştirmekte diğer yandan ise küçük kardeşler ise olası akran zorbalığına karşı yetiler oluşturabilmektedir. Kardeş ilişkilerinin önemine dikkat çeken araştırmasında Trawick-Swift'e (2013) göre çocuğun, kardeşleri ile etkileşim kurmasının; çocuğun tartışma, karşıdakinin aklını okuyabilme ve fikir ayrılıklarını gidermeyi öğrenebilmesi adına ideal bir deneyim olduğunu belirtmektedir.

2.2.1.3. Akran İlişkileri

Grup oyunları içinde arkadaşlarıyla birçok etkileşime giren çocuğun sosyal becerilerinin gelişiminde, akran grubunun etkisinin oldukça büyük olduğu görülebilmektedir. Akran ilişkilerinin çocuğun sosyalleşmesinde doğal ve zengin ortamlar olduğu düşünülmektedir. Günindi (2008) çalışmasında akran grubu ile girilen ortamların çocuğun; iş birliği, paylaşma, mücadele etme, sorumluluk, görgü kuralları, dayanışma vb. sosyal becerileri kazanmasına destek olduğunu ifade ederken bu sürecin çocuğun sosyal yaşam kurallarını ve yöntemlerini öğrenebilmesinde de yardımcı olduğunu ortaya koymuştur. Çetin vd. (2001) ise çocukların akranları ile olan ilişkilerinde rekabet içinde olmayı öğrenirken bilişsel ve sosyal becerilerini de geliştirdiklerini ifade etmektedir.

İlkokul döneminde çocukların akran gruplarının genişlediğini ifade eden Trawick-Smith (2013), çocukların sosyal becerilerini etkilemede akran gruplarının etki derecesinin artacağını ortaya koymaktadır. Bunlara paralel olarak Gül (2005), akran ilişkilerinin çocukların; sosyalleşebilmelerine, kendilerini ifade etmelerine, hayata hazırlanmalarına, neyin yanlış olduğunun farkına varmalarına ve başkalarını tanımalarına yardımcı olabileceğini ifade etmektedir.

2.2.2.4. Okul Ortamı

Doğumla birlikte sosyalleşme sürecine giren çocuklar; birçok sosyal beceriyi anne babaları, öğretmenleri, bakıcıları, diğer yetişkinler ve akranları aracılığıyla kazanmaktadır (Trawick-Swift, 2013; Polat, 2013, Özabacı, 2006). Aile yaşantısı dışında çocuğun birden fazla alandaki yetiyi kazandığı yer olan okul ortamı, sosyal becerilerin kazanılması sürecinde önemli bir konumda yer almaktadır. Polat (2013) araştırmasında çocukların, okulda hem sosyal açıdan kabul gören davranışları hem de

kendi yaşıtları ve aile dışındaki yetişkinlerle etkileşimde olma yollarını öğrendiğini ifade etmektedir. Yavuzer (2010) ise okulun sosyalleşmede önemli bir rol oynayan ilk resmi kurum olduğunu belirtmektedir.

Erten'e (2012) göre okul ortamının, çocuklara arkadaşlarıyla yeni deneyimler edinmeleri için büyük olanaklar sağlamakta, böylelikle çocukların sosyal becerileri kazanmaları kolaylaşmaktadır (Erten, 2012). Okulun sosyalleştirme işlevi, çocuğun gerek sınıf içi gerek sınıf dışı etkinliklere uyumu ve bilgilendirme işlevlerine göre daha önemli sayılmaktadır (Yavuzer, 2016). Buradan yola çıkarak öğretmenlerin, okul ortamının çocuklara sosyal becerileri kazandırma sürecinde etkili olduğunu bilerek gerekli sosyal beceri geliştirme programlarının uygulanmasına özen göstermeleri önem arz etmektedir, denebilir.

2.2.2. Sosyal Beceri ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Araştırma konusu ile ilgili yurt içinde yapılan çalışmalardan bazıları bu başlık altında incelenmiştir. Alan yazınına bakıldığında ilkökul 1. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerine ilişkin incelemelerin az sayıda olduğu görülmüştür. Öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini geliştirmek adına uygulanan sosyal beceri eğitim programlarının, öğrencilere bu yetiyi kazandırmada önemli bir yöntem olduğu bilinmektedir. Sosyal beceri ile ilgili yapılan çalışmalarda özellikle çocuğun ailesinin araştırmaya dahil edildiği sosyal beceri eğitim programı, çocuğunun ailesinin katılmadığı programlara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir (Boz vd., 2018: 147; Yaşar Ekici, 2017).

Gülay Ogelman ve Göktaş'ın (2015) aile katılımlı sosyal beceri eğitim programlarının sosyal beceriler üzerindeki ilişkisini incelediği araştırma sonuçlarına bakıldığında, ailenin bu eğitim programına katılım göstermesinin olumlu etkiler yaratacağını ortaya koymaktadır. Gülay Ogelman ve Göktaş (2015) Aile katılımlı sosyal beceri eğitim programının 4-5 yaş çocuklarının sosyal beceri düzeyleri (kişiler arası beceriler, kızgınlık davranışlarını kontrol etme ve değişikliklere uyum sağlama becerileri, akran baskısı ile başa çıkma, kendini kontrol etme, sözel açıklama, sonuçları kabul etme, dinleme, amaç oluşturma, görevleri tamamlama) üzerinde anlamlı düzeyde etkisi olduğunu ifade etmişlerdir.

İlkokul düzeyi öğrenciler üzerine yapılmış bir başka araştırmada Gözler, Turan ve Turan (2020) çocuk oyunlarının, sosyal becerilere olan etkisini incelemiştir. İlkokul 4. sınıfa devam eden 340 öğrenci üzerinde yapılan incelemede sosyal beceri alt boyutları

(sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlık, sosyal kontrol, duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlık, duyuşsal kontrol) ile cinsiyet değişkeni arasında analizler yapılmıştır. Cinsiyet değişkeni ile sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlık ve sosyal kontrol alt boyutlarında farklılaşma bulunmamıştır. Fakat öğrencinin tercih ettiği kişi sayısı, oyun alanı ve oyun oynama süresinin, sosyal beceri puanlarına göre farklılaştığını ifade etmişlerdir. Gözler, Turan ve Turan (2020), çocuklara sosyal anlamda ve akademik yaşantılarında oyunlarla daha iç içe olma imkânı verilmesi gerektiğini ifade etmişleridir. Ayrıca gelişim süreçlerinin, farklı gelişim alanlarını destekleyecek şekilde oyunlarla desteklemesinin önemine vurgu yapmışlardır.

Sosyal beceri kavramı ile ilişki olan bir kavram sosyal problem çözme becerisidir. Sosyal problem çözme becerisi, insanların bir arada yaşarken birbirleriyle yaşadığı anlaşmazlık ve çatışmaların üstesinden gelme becerileri olarak ifade edilebilir. Anlıak ve Dinçer (2015) bu becerinin incelik isteyen ve erken yaşlarda kazanılması gereken önemli bir yeti olduğunu ifade etmişlerdir. Uzunkol ve Özdemir Yılmaz (2018) yaptıkları incelemede ilkokul 3. ve 4. sınıfa devam eden 469 öğrencinin sosyal problem çözme becerilerinin; cinsiyet, sınıf düzeyi ve okul konumu değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmışlardır. Öğrencilerin sosyal problem çözme becerisinin okulun konumuna göre farklılaştığını belirten bulgularda, cinsiyete göre bir farklılaşmaya rastlanılmamıştır. Bu sonuçların aksi olarak Yurtseven ve Ocak (2021) ilkokul 4.sınıf öğrencilerinin problem çözme becerilerini inceledikleri bir araştırmada 530 ilkokul 4.sınıf öğrencisi üzerinden toplanan veriler sonucunda, öğrencilerin problem becerisinin cinsiyete göre farklılaşabildiği sonucuna ulaşmışlardır. Fakat Yurtseven ve Ocak'ın (2021) araştırmasında öğrencinin problem çözme becerisinin, aile eğitim durumuna göre farklılaşmadığını da belirtmişlerdir.

Şahin ve Karatekin (2022), ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin sosyal katılım becerilerini inceledikleri çalışmada farklı değişkenlerin bu beceri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamışlardır. İnceleme sonuçlarına bakıldığında; okul türü, cinsiyet değişkenlerinin sosyal katılım becerilerinde bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Fakat bulgular, günlük televizyon izleme süresi, arkadaş grubuna sahip olma, tercih ettikleri yaşam çevresi, utangaçlık durumu, okul öncesi eğitimi alma durumu, kardeş sayısı gibi değişkenlerin öğrencilerdeki sosyal katılım düzeyini etkilediğini ortaya koymuştur.

Gür Dörtok ve Başaran'nın (2020) yaptıkları çalışmada 2000-2022 yılları arasında sosyal beceri eğitime yönelik yapılmış olan doktora tezleri, yüksek lisans tezleri ve

konu hakkında yazılmış olan toplamda 179 araştırma, doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda ise ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında sosyal beceri ile ilgili daha çok beceri eğitimi programları yapıldığı, deneysel desen kullanıldığı, genellikle tipik gelişim gösteren bireylerin incelendiği, çalışmaların özellikle son yıllara doğru artış gösterdiği ve daha çok konu ile ilgili makale yayınladığı saptanmıştır.

2.2.3. Sosyal Beceri ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Yurtdışında yapılan araştırmalar incelendiğinde sosyal beceri düzeyinin çocuğun farklı gelişim dönemlerini kapsayacak geniş bir perspektiften ele alındığı görülmüştür. Söz gelimi, Riggio vd.'nin (1990) yaptığı araştırmada sosyal beceri ve empati arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu inceleme sonucuna bakılarak iki değişken arasında anlamlı bir ilişki gözlemlendiği ifade edilebilir. Riggio vd. (1990) bir başka araştırmasında ise sosyal beceri ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu incelemede iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Argyle ve Lu'nun (1990) ise sosyal beceri ile mutluluk düzeyi arasındaki ilişkiyi incelerken aynı zamanda sosyal yeterlilik, sosyallik, iş birliği kurabilme, dışa dönüklük gibi değişkenler de incelemeye dahil edilmiştir. Ortaya çıkan sonuçta yalnızca sosyal yeterlilik ve dışa dönüklük ile sosyal beceri arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir.

Denham, Hatfield, Smethurst, Tan ve Tribe (2006) sosyal beceri müdahalelerinin ilkokul kademesindeki etkilerini incelemeyi amaçlamış ve 7-11 yaş grubundan 68 öğrenci üzerinde araştırma yapmışlardır. Araştırma süresince Brent Eğitim psikolojisi tarafınca örneklem grubunda yer alan öğrencilerin sosyal becerilerini desteklemek maksadıyla iki eğitim müdahalesi uygulanmıştır. Ortaya çıkan sonuçlarda, yapılan müdahalelerin öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini arttırıcı ve ilkokul öğrencilerini sosyal katılıma teşvik edebilme adına etkili bir yaklaşım olduğu görülmüştür. Bu bağlamda, öğrencilerin sosyal becerilerini arttırmada bu gibi müdahale çalışmalarının etkili olduğu düşünülmektedir. Sosyal becerilerin gelişimini etkileyen diğer faktörler düşünüldüğünde en önemli faktörlerden biri öğretmendir. Bu bağlamda Besi ve Sakellariou (2019) tarafında yapılan araştırmada; okul öncesi ve ilkokul öğretmenlerinin, öğrencilerin sosyal becerilerinin arttırılmasına ilişkin görüşlerinin derlenmesi amaçlanmıştır. Yunanistan'ın farklı okullarındaki toplamda 1602 öğretmen ve okul yöneticisinin yer aldığı çalışmada veriler, kapalı uçlu soruların yer aldığı anket aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmanın bulgularında, öğretmenler öğrencilerin okula yönelik tutumları, algı ve akademik becerilerin kazanılması konularında daha az

üzerinde dururken; davranış ve iletişim ile ilgili konular üzerinde daha fazla durdukları belirtilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin, sosyal becerilerin sadece okul öncesi eğitim sürecinde olmayıp ilkokula geçiş sürecinde de etkili olduğu bulgularla ortaya koyulmuştur.

Sosyal beceri geliştirme uygulamalarının, öğrencilerin hem akranları ile hem de öğretmenleri ile olan ilişkileri adına önemli bir yeti olduğu düşünülmektedir. Fakat tüm bu uygulamalara rağmen bazı öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinde artış gözlemlenememektedir. Bu durum ise öğrencide zorbalık, nezaketsizlik ve sosyal kurallara uymama gibi istenmedik tutum ve davranışlar ortaya çıkarmaktadır. Örneğin Larke (2006) yaptığı incelemede, öğrencilerin sosyal becerileri ile zorbalık davranışları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışma grubunu 120 öğrenci ve bu öğrencilerin öğretmenlerinin oluşturduğu araştırmada öğrencilerin sosyal becerileri, doğrudan ve dolaylı fiziksel zorbalık davranışları incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre zorbalığın türüne bakılmaksızın, çevresindekilere zorbalık davranışı gösteren öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinden yoksun oldukları ortaya çıkmıştır.

Bir başka çalışmada ise Hussein (2013) zorba, mağdur ve hem zorba hem de mağdur olan öğrencilerin, sosyal-duygusal becerilerini incelemiştir. Çalışmanın örneklem grubunu Mısır’ da ilkokul 5. ve 6. Sınıfa devam eden 10-12 yaşlarındaki 623 çocuğun oluşturmuştur. Bulgulara göre, erkeklerin kızlardan daha fazla zorba davranışlar gösterdiği, zorbalık ve zorba mağdurlarının sosyal kurallara ve nezaket içeren davranışları yapma düzeyinin daha düşük olduğu ve sosyal-duygusal becerilerinin zorbalıkla mücadele için etkili bir yol olduğu ortaya çıkmıştır.

Bullen (2006) ise farklı bir örneklem grubu ile çalışmıştır. Bullen (2006) engelli bireylere yönelik sosyal beceri eğitim programı düzenlemiştir. Bu programda öğretmen ve ebeveyn gözlemleri ile sonuç bulma yöntemine başvurulmuştur. Yapılandırılan sosyal beceri eğitim programı hedef kitle üzerinde uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarında sosyal beceri eğitim programına katılan engelli bireylerin sosyal beceri düzeylerinde artış gözlemlenmiştir. Bu durum ise sosyal beceri geliştirme programlarının, farklı nitelikteki gruplar üzerinde sosyal beceri geliştirici etki yarattığını göstermektedir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

İlkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin okula uyum ve sosyal beceri düzeylerinin boylamsal olarak incelenmesi amacıyla planlanan bu çalışmada betimsel yöntemlerden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Aynı zamanda bu çalışma boylamsal bir araştırmadır. Karasar'a (2009) göre ilişkisel tarama yöntemi; iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir. Boylamsal araştırmalarda; zamansal gelişim ya da değişimi belirlenmek istenen değişken, aynı eleman ya da birimler üzerinde, belli bir başlangıç noktasından alınarak, sürekli olarak ya da belli aralıklarla gözlenir. Derinliğine ve genişliğine kapsamlı gözlemlerin yapılmak istendiği durumlarda, özellikle uygun bir yaklaşımdır (Karasar, 2009: 80).

3.2. Evren

Araştırmanın evreni, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı Sinop ili Merkez ilçesinde ilkokula başlayan, normal gelişim özelliği gösteren birinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

3.3. Örneklem

Araştırmanın örneklem grubunu Sinop ili Merkez ilçesinde 2022-2023 eğitim öğretim döneminde çeşitli okullarda ilkokul 1. sınıfa başlayan 102 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin 57'si erkek, 45'i kızdır. Çalışma grubu belirlenirken basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit rastgele örnekleme yönteminde, evrenin her ögesinin örnekleme girme durumunun aynı olup her ögenin başka bir öge ile beraber seçilme durumunun eşit olmasıdır (Armağan, 1983). Basit rastgele örneklemede öncelikle tüm öğeleri içeren bir örneklem çerçevesi oluşturulur (Mertens, 2014). Çoğunlukla bir liste görünümünde hazırlanan örneklem çerçevesinde araştırmacı tarafından her öğeye bir numara verilir. Örneklemin içinde olması istenen öge sayısı kadar tesadüfi sayılar üretilir ya da listeden rastgele seçilebilmesi için bir bilgisayar programı ya da tesadüfi sayı listeleri kullanılır (Neuman, 2014). Örnek verilecek olursa, evren büyüklüğünün belirli olduğu durumda numara sırası verilip bir liste hazırlanabilir. Numaralar torba içine atılıp, tesadüfi olarak (n kadar) örnekleme giren birim, eşit bir şekilde seçilebilir (Baloğlu, 2009). Bu çalışmada da Sinop Merkez İlçesindeki

ilkokullardan kura yöntemiyle beş ilkokul seçilmiştir. İlkokullarla görüşmeler sonucunda araştırmaya katılmayı kabul eden sekiz öğretmenin sınıflarındaki çocuklardan anne-babası araştırmaya girmesi yönünde onam veren 102 çocuk ile çalışma yürütülmüştür.

Örneklem grubuna ait demografik bilgiler Tablo 3.1 ile Tablo 3.10 arasında belirtilmiştir.

Tablo 3.1. Örneklem grubunun cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	f	%
Erkek	57	55,8
Kız	45	44,1
Toplam	102	100,0

Tablo 3.1’de görüldüğü üzere araştırmanın örneklem grubunun % 55,8’ini erkek, % 44,1’ini kız çocukları oluşturmaktadır.

Tablo 3.2. Örneklem grubunun anne eğitimine göre dağılımı

Anne Eğitim Durumu	f	%
Okur Yazar	6	5,8
İlkokul Mezunu	11	10,7
Ortaokul Mezunu	18	17,6
Lise Mezunu	33	32,3
Üniversite Mezunu	34	33,3
Toplam	102	100,0

Tablo 3.2 incelendiğinde, çocukların annelerinin % 5,8’inin okur yazar olduğu, % 10,7’sinin ilkokul, % 17,6’sının ortaokul, %32,3 ’ünün lise, % 33,3’ünün üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 3.3. Örneklem grubunun baba eğitimine göre dağılımı

Baba Eğitim Durumu	f	%
Okur Yazar	4	3,9
İlkokul Mezunu	16	15,6
Ortaokul Mezunu	22	21,5
Lise Mezunu	23	22,5
Üniversite Mezunu	37	36,2
Toplam	102	100,0

Tablo 3.3 incelendiğinde, çocukların babalarının % 3, 9'unun okur yazar olduğu, % 15, 6'sının ilkokul, % 21, 5'inin ortaokul, % 22,5'inin lise, % 36, 2'sinin üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 3.4. Örneklem grubunun anne yaşına göre dağılımı

Anne Yaşı	f	%
20-30	16	15,6
31-40	65	63,7
41 ve üstü	21	20,5
Toplam	102	100,0

Tablo 3.4.'te görüldüğü üzere örneklem grubunun annelerinin % 15,6'sının 20-30 yaş aralığında, % 63, 7'sinin 31-40 yaş aralığında ve % 20, 5'inin 41 yaş ve üstünde olduğu görülmektedir.

Tablo 3.5. Örneklem grubunun baba yaşına göre dağılımı

Baba Yaşı	f	%
20-30	19	18,6
31-40	66	64,7
41 ve üstü	17	16,6
Toplam	102	100,0

Tablo 3.5'te örneklem grubunun babalarının % 18,6'sının 20-30 yaş aralığında % 64,7'sinin 31-40 yaş aralığında ve % 16,6'sının 41 yaş ve üstünde olduğu görülmektedir.

Tablo 3.6. Örneklem grubunun anne mesleğine göre dağılımı

Anne Mesleği	f	%
Ev Hanımı	24	23,5
Memur	39	38,2
İşçi	31	30,3
Serbest Meslek	8	7,8
Toplam	102	100,0

Tablo 3.6 incelendiğinde örneklem grubunun annelerin % 23,5'inin ev hanımı, % 38,2'sinin memur, % 30,3'ünün işçi, % 7,8'inin serbest meslek sahibi olduğu görülmektedir.

Tablo 3.7. Örneklem grubunun baba mesleğine göre dağılımı

Baba Mesleği	f	%
Memur	44	43,1
İşçi	39	38,2
Serbest Meslek	19	18,6
Toplam	102	100,0

Tablo 3.7 incelendiğinde örneklem grubunun babalarının % 43,1'inin memur, % 38,2'sinin işçi, % 18,6'sının da serbest meslek sahibi görülmektedir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu bölümde araştırmada kullanılan ölçme araçları ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.4.. Kişisel Bilgi Formu

Öğrenci ve ailesi hakkında bilgi edinmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan sorulardan oluşmaktadır. Formda öğrencilere ilişkin yaş, cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, anne-baba mesleği gibi sorular bulunmaktadır.

3.4.2. Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (7-12 yaş)

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği, sosyal etkileşimi arttırmak için iletişim yetersizliklerine yardım etmede önemli olan becerileri ölçmeyi amaçlayan bir araç olması adına Gönül Akçamete ve Hasan Avcıoğlu tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 7-12 yaşlarındaki çocukların sahip olması gereken sosyal becerileri içermektedir (Akçamete ve Avcıoğlu, 2021).

SBDÖ, 12 alt boyuttan oluşan bir ölçme aracıdır. Bu alt boyutlar; temel sosyal beceriler (TSB), temel konuşma becerileri (TKB), ileri konuşma becerileri (İKB), ilişkiyi başlatma becerileri (İBB), ilişkiyi sürdürme becerileri (İSB), grupla iş yapma becerileri (GİYB), duygusal beceriler (DB), kendini kontrol etme becerileri (KKEB), saldırgan davranışlarla başa çıkma becerileri (SDBÇB), sonuçları kabul etme becerileri (SKEB), yönerge verme becerileri (YVB) ve bilişsel becerileri (BB)'dir (Akçamete ve Avcıoğlu, 2021).

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği, 69 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerin alt ölçeklere dağılım şekli şöyledir: TSB 13, TKB 4, İKB 5, İBB5, İSB 6, GİYB 7, DB 6, KKEB 6, SDBÇB 4, SKEB 3, YVB 4 ve BB 4. Kısaltmaların yanındaki sayılar, madde sayısını ifade etmektedir. Maddelerin tümü olumlu yönde ilerleyen, 5'li likert tipi ölçek biçiminde düzenlenmiştir. Maddelere verilen cevaplar “*her zaman yapar*”, “*çok sık yapar*”, “*genellikle yapar*”, “*çok az yapar*” ve “*hiçbir zaman yapmaz*” şeklinde derecelendirilmiştir). Ölçeğe verilen cevaplarda, *her zaman yapar* 5, *hiçbir zaman yapmaz* 1 puan alacak şekilde düzenlenmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 69 iken alınabilecek en yüksek puan ise 345'tir. Ölçekteki soruları cevaplandıracak olanlar, ölçekteki ifadeyi okuduktan sonra gözlemlediği çocuğa uygun olan dereceyi işaretleyecek eğer gözleme olanağının olmadığı beceriyi boş bırakacaktır (Akçamete ve Avcıoğlu, 2021).

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinin geçerlik çalışmaları sonucunda kapsam geçerliğinin, sosyal becerileri ölçebilecek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin yapı geçerliğini ölçmek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda başlangıçta 85 maddeden oluşan ölçeğin yapılan işlemler sonucunda 69 madde olmasına karar verilmiştir.

Ölçeğin güvenirlik ölçüm çalışmaları için ise Cronbach Alpha katsayısı hesaplanarak elde edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda güvenirlik katsayısı .98 olarak

hesaplanmıştır. Tüm sonuçlar Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlilik katsayılarının sosyal beceri düzeyini ölçmek için hem güvenilir hem de geçerli bir ölçme aracı olduğu sonucuna varmaktadır (Akçamete ve Avcıoğlu,2021). Bu araştırmanın çalışma grubuna ait SBDÖ puanlarının güvenilirliği tüm ölçek için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı alınarak hesaplanmıştır. SBDÖ Alfa değeri güz dönemi için .94, bahar dönemi için .95 olarak bulunmuştur.

3.4.3. Okula Uyum Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği (7-12 Yaş)

1996 yılında G.W. Ladd, B. Kochenderfer ve C. Coleman tarafından geliştirilen Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme ölçeği, öğrencilerin okula uyum düzeylerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Orijinal ölçek 27 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 2007 yılında Önder ve Gülay tarafından Türkçeye uyarlanmış, geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ölçek üzerinde uygulanan yapısal analizler sonrasında ölçek yapısına uymayan 2 madde ölçekten çıkarılmıştır. Yapılan çalışmalar sonrasında ölçek 25 madde ve 4 alt boyut olacak şekilde düzenlenmiştir. Okulu sevme alt ölçeği, 5 maddeden oluşmakta ve çocuğun okulu ne kadar sevdiğinin öğretmen tarafından ne kadar algılandığını ölçmektedir. İç tutarlılık katsayısı bu alt ölçekte .81'dir. Sınıfa katılım alt ölçeği 10 maddeden oluşmaktadır. Bu alt ölçek, çocuğun sınıftaki öğretmen otoritesini, kendi sorumluluklarını ve sınıf içi kuralları kabul etme derecesini ölçmektedir ve iç tutarlılık katsayısı .84'tür. Okuldan kaçınma alt ölçeği 5 maddeden oluşmakta ve çocuğun sınıf ortamından kaçınması eğiliminin öğretmen tarafından ne derecede algılandığını ölçmektedir. İç tutarlılık katsayısı .73'tür. Kendi kendini yönetebilme alt ölçeği ise 5 maddeden oluşur ve bu ölçek, çocuğun sınıf içerisindeki bağımsız ve egosantrik davranışlarını ölçmektedir. Bu alt ölçeğin güvenilirlik katsayısı ise .67'dir. Bu ölçme aracı 3'lü likert tipi ölçek şeklinde düzenlenmiştir. Ölçekte yer alan tüm maddeler “*Uygun değil*”, “*Uygun*” ve “*Tamamen uygun*” ifadeleriyle değerlendirilmektedir (Önder ve Gülay, 2007).

Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı güz dönemi için .84, bahar dönemi için .87 olarak belirlenmiştir. Ek olarak Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği alt boyutlarından; güz dönemi için okulu sevme alt ölçeği için iç tutarlılık katsayısı .81, iş birlikli katılım alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı .82, kendi kendini yönetme alt ölçeğinin katsayısı .79, okuldan kaçınma alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı .81 olarak bulunmuştur. Ayrıca bahar dönemi okulu sevme alt ölçeği iç tutarlılık katsayısı .83, iş birlikli katılım alt ölçeği iç tutarlılık katsayısı .82, kendi kendini yönetme alt ölçeğinin

katsayısı .78, okuldan kaçınma alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı ise .83 olarak bulunmuştur.

3.5. Uygulama Süreci

Araştırma kapsamında Sinop Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan ve MEB' den gerekli izinler alınmıştır. Veri toplama sürecinde MEB'e bağlı 5 İlkokulda görevli 8 öğretmen ile birebir görüşme yapılarak ölçme araçları hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Öğretmenlerin sınıflarında araştırmaya dahil olmayı kabul eden anne-babaların çocukları çalışmada yer almıştır. Kişisel Bilgi Formu, Okul Uyum Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği, Sosyal Becerileri Değerlendirme ölçeği verileri 2022-2023 öğretim yılında Ekim ve Mart aylarının ilk haftası olmak üzere 2 defa öğrencilerin sınıf öğretmenlerince doldurulmuştur. Verilerin toplanma sürecinde araştırmaya katılan öğretmenlerle birebir görüşülerek ölçeğin uygulanması detaylı olarak anlatılmıştır. Sınıf öğretmenleri ölçeği her bir öğrenci için ders saati dışında doldurmuştur. Veriler her iki ölçme işlemi döneminden bir hafta sonra öğretmenlerden teslim alınmıştır.

3.6. Verilerin Analizi

Veri analizinde SPSS 26.0 programı kullanılmıştır. Sosyal beceri ile okula uyum ve alt boyut puanların normalliği için çarpıklık ile basıklık değerine bakılmıştır. Bu değerler ± 1.5 arasında ise puan dağılımı normaldir (George ve Mallery, 2010). Çalışmanın verilerinin analizinde uygun istatistik yöntemleri tespit etmek için normallik varsayımı sınanmıştır. Ortaya çıkan verilerde güz ve bahar döneminde Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği ve Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'ne ait tüm puanlar normal dağıldığı için parametrik yöntemler kullanılmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın analizinde; İlkokul 1.sınıf öğrencilerinin okula uyum ve alt boyutları ile sosyal becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı yöntemi kullanılmıştır. Baykul (2010), korelasyon katsayısı olan r değerinin 0.40'dan küçükse düşük, 0.40-0.70 arasındaysa orta düzey ve 0.70'ten büyükse yüksek düzeyde ilişkiyi gösterdiğini ifade etmiştir. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin, sosyal becerinin okula uyum ve alt boyutları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla ise basit doğrusal regresyon yöntemi kullanılmıştır. Büyüköztürk (2021); Basit doğrusal regresyon analizinin, bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasında doğrusal bir ilişki olması halinde bağımsız değişkenin yardımıyla açıklanan

bağımlı değişkeni tahmin edebilmek maksadıyla kullanılan bir teknik olduğunu ifade etmiştir. İstatiksel analizler için $p < .01$ anlamlılık düzeyi incelenmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın bulgularına ait bilgilere ve tablolara yer verilmiştir. Öncelikle ölçek puanlarının normalliği incelenmiştir. Araştırmanın veri analizinde, uygun istatistik yöntemleri tespit etmek için normallik varsayımı sınanmıştır. Bu doğrultuda basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Normal dağılım yapılabilmesi için çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,5 ve -1,5 aralığında olması gerekmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu çalışmada basıklık ve çarpıklık değerleri incelenirken +1,5 ve -1,5 aralığı referans alınmıştır. Değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerleri sonucunda, tüm değişkenlerin normal dağılım gösterdiği ortaya konulmuştur. Güz dönemine ait olan çarpıklık ve basıklık değerleri tablo 4.1’de, bahar dönemi çarpıklık ve basıklık değerleri tablo 4.2’ de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Güz dönemi değişkenlerinin basıklık ve çarpıklık değerleri

Değişkenler	Çarpıklık	Basıklık
Güz Dönemi Okulu Sevme	-,116	,159
Güz Dönemi Sınıf Katılımı	-,761	-,481
Güz Dönemi Okuldan Kaçınma	,175	1,997
Güz Dönemi Kendi Kendini Yönetme	-1,088	-,786
Güz Dönemi Okula Uyum Toplam Puanı	-,468	-,124
Güz Dönemi Sosyal Problem Çözme Toplam Puanı	-,139	-,905

Tablo 4.2. Bahar dönemi değişkenlerinin basıklık ve çarpıklık değerleri

Değişkenler	Çarpıklık	Basıklık
Bahar Dönemi Okulu Sevme	-,455	0,056
Bahar Dönemi Sınıf Katılımı	-,305	-,333
Bahar Dönemi Okuldan Kaçınma	-,402	-,450
Bahar Dönemi Kendi Kendini Yönetme	-,460	-,034
Bahar Dönemi Okula Uyum Toplam Puan	-,363	-,395
Bahar Dönemi Sosyal Beceri Düzeyi Toplam Puanı	,813	-,813

4.1. Güz Dönemine Ait Bulgular

İlkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin güz dönemindeki Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği ve Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği ile alt boyutları (okulu sevmek, sınıf katılımı, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme) arasındaki bulgulara yer verilmiştir.

4.1.1. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki toplam okula uyum düzeyleri toplam puanları ile sosyal beceri düzeyleri arasında ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Tablo 4.3. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki okula uyum düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi

Değişkenler	$\bar{X}$	ss	r
Okula Uyum Düzeyi Toplam Puanı	14,98	4,82	,370*
Sosyal Beceri Düzeyi	132,19	31,52	

*p<.01

Tablo 4.3’de ilkököl 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki okula uyum düzeyleri ile güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri puanları arasında olumlu yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir ($r=,370$, $p<.01$). Bu sonuç doğrultusunda güz dönemindeki sosyal beceri düzeyi arttıkça okula uyumun arttığı, sosyal beceri düzeyi azaldıkça okula uyumun azaldığı söylenebilir.

4.1.2. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okula uyum düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Güz döneminde ilkököl 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeylerinin güz dönemindeki okula uyum düzeylerini yordama durumu basit doğrusal regresyon yöntemi ile elde edilmiştir ve Tablo 4.4’te gösterilmiştir.

Tablo 4.4. İlkokul 1. Sınıf öğrencilerinin güz dönemi sosyal beceri düzeylerinin okula uyum toplam puanlarını yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. H.	β	t	p
Sosyal Beceri Düzeyi	,370	,137	15,786	,014	,370	3,985	,000*

Okula Uyum Düzeyi							
-------------------	--	--	--	--	--	--	--

*p<.01

Tablo 4.4 incelendiğinde, ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeylerinin güz dönemindeki okula uyum düzeyleri puanlarına olan etkisine göre kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu belirtilebilir ($F(1,100)=15,786$, $p<.01$). Güz dönemindeki okula uyum puanlarında olan değişkenliğin % 14'ü güz dönemindeki sosyal beceri düzeyi puanları ile açıklanabilir. Güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri okula uyum düzeyi puanlarını anlamlı ve olumlu yönde yordamaktadır ($\beta=.370$, $t=3,985$, $p<.01$).

4.1.3 “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sınıf katılım düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Tablo 4.5. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sınıf katılım düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi

Değişkenler	$\bar{X}$	ss	r
Sınıf Katılımı	3,41	3,39	,526*
Sosyal Beceri Düzeyi	132,19	31,52	

*p<.01

Tablo 4.5'e göre ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri ile güz dönemindeki sınıf katılım puanları arasında olumlu yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu ifade edilebilir ($r=.526$, $p<.01$). Bu sonuç doğrultusunda güz dönemindeki sosyal beceri düzeyi arttıkça sınıf katılımın arttığı, sosyal beceri düzeyi azaldıkça sınıfa katılımın azaldığı söylenebilir.

4.1.4. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, güz dönemindeki sınıf katılım düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Güz döneminde İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin güz dönemindeki sınıf katılım düzeylerini yordama durumu basit doğrusal regresyon yöntemi ile elde edilmiştir ve Tablo 4.6’da gösterilmiştir.

Tablo 4.6. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemi sosyal beceri düzeylerinin sınıf katılım düzeyi yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. H.	β	t	p
Sosyal Beceri Düzeyi Sınıf Katılımı	,526	,277	38,248	,009	,526	6,185	,000*

*p<.01

Tablo 4.6’da ilkokul 1.sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeylerinin güz dönemindeki sınıf katılım düzeyi puanlarına olan etkisine göre kurulan regresyon modeli anlamlı olduğu görülmektedir ($F(1,100)=38,248$, $p<.01$). Güz dönemindeki sınıf katılım puanlarında olan değişkenliğin % 28’i güz dönemindeki sosyal beceri puanları ile açıklanır. Güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri sınıf katılım puanlarını anlamlı ve olumlu yönde yordamaktadır ($\beta=.526$, $t=6,185$, $p<.01$).

4.1.5. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki okuldan kaçınma düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Tablo 4.7. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki okuldan kaçınma düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi

Değişkenler	$\bar{X}$	ss	r
Okuldan Kaçınma	5,03	2,09	-,406*
Sosyal Beceri Düzeyi	132,19	31,52	

*p<.01

Tablo 4.7'ye göre İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyi puanları ile güz dönemindeki okuldan kaçınma puanları arasında olumsuz yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=-,406$, $p<.01$). Bu sonuç doğrultusunda güz dönemindeki sosyal beceri düzeyi arttıkça okuldan kaçınmanın azaldığı, sosyal beceri düzeyi azaldıkça okuldan kaçınmanın arttığı söylenebilir.

4.1.6. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okuldan kaçınma düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” Alt problemine ilişkin bulgular

Güz döneminde İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin güz dönemindeki okuldan kaçınma düzeylerini yordama durumu basit doğrusal regresyon yöntemi ile elde edilmiştir ve Tablo 4.8'de gösterilmiştir.

Tablo 4.8. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemi sosyal beceri düzeylerinin okuldan kaçınma düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. H.	β	t	p
Sosyal Beceri Düzeyi Okuldan Kaçınma	-,406	,165	19,704	,006	-,406	-4,439	,000*

* $p<.01$

Tablo 4.8 incelendiğinde, ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeylerinin güz dönemindeki okuldan kaçınma puanlarına olan etkisine göre kurulan regresyon modeli anlamlı olduğu ifade edilebilir ($F(1,100)=19.704$, $p<.01$). Güz dönemindeki okuldan kaçınma puanlarında olan değişkenliğin % 17'si güz dönemindeki sosyal beceri puanları ile açıklanır. Güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri okuldan kaçınma puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır ($\beta=-,406$, $t=-4,439$, $p<.01$).

4.1.7. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri ile kendi kendini yönetebilme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Tablo 4.9. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki kendi kendini yönetebilme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi

Değişkenler	$\bar{X}$	ss	r
Kendi Kendini Yönetme	4,61	1,60	,384*
Sosyal Beceri Düzeyi	132,19	31,52	

*p<.01

Tablo 4.9'a göre ilkökul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri puanları ile güz dönemindeki kendi kendini yönetebilme düzeyi puanları arasında olumlu yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki vardır ($r=,384$, $p<.01$). Bu sonuç doğrultusunda güz dönemindeki sosyal beceri düzeyi arttıkça kendi kendini yönetebilmenin arttığı, sosyal beceri düzeyi azaldıkça kendi kendini yönetebilmenin azaldığı söylenebilir.

4.1.8. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, güz dönemindeki kendi kendini yönetebilme düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Güz döneminde İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin güz dönemindeki kendi kendini yönetebilme düzeylerini yordama durumu basit doğrusal regresyon yöntemi ile elde edilmiştir ve Tablo 4.10'da gösterilmiştir.

Tablo 4.10. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemi sosyal beceri düzeylerinin kendi kendini yönetme düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. H.	β	t	p
Sosyal Beceri Düzeyi Kendi Kendini Yönetebilme	,384	,147	17,245	,005	,384	4,153	,000*

*p<.01

Tablo 4.10 incelendiğinde, 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeylerinin güz dönemindeki kendi kendini yönetebilme puanlarına olan etkisine göre kurulan regresyon modeli anlamlıdır ($F(1,100)=17,245$, $p<.01$). Güz dönemindeki kendi kendini yönetebilme puanlarında olan değişkenliğin % 15'i güz dönemindeki sosyal beceri puanları ile açıklanır. Güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri kendi kendini yönetebilme puanlarını anlamlı ve olumlu yönde yordamaktadır ($\beta=,384$, $t=4,153$, $p<.01$).

4.1.9. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki okulu sevmeye düzeyleri ile güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Tablo 4.11. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki okulu sevmeye düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi

Değişkenler	$\bar{X}$	ss	r
Okulu Sevmeye	2,63	1,30	,445*
Sosyal Beceri Düzeyi	132,19	31,52	

*p<.01

Tablo 4.11’de ilkökul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri puanları ile güz dönemindeki okulu sevmeye düzeyi puanları arasında olumlu yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=,445$, $p<.01$). Bu sonuç doğrultusunda güz dönemindeki sosyal beceri düzeyi arttıkça okulu sevmeyi arttırdığı, sosyal beceri düzeyi azaldıkça okulu sevmeyi azaldığı söylenebilir.

4.1.10. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okulu sevmeye düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Güz döneminde İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin güz dönemindeki okulu sevmeye düzeylerini yordama durumu basit doğrusal regresyon yöntemi ile elde edilmiştir ve Tablo 4.12’de gösterilmiştir.

Tablo 4.12. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemi sosyal beceri düzeylerinin okulu sevmeye düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. H.	β	t	p
Sosyal Beceri Düzeyi Okulu Sevmeye	,445	,198	24,636	,004	,445	4,963	,000*

*p<.01

Tablo 4.12’ye göre ilkökul 1. sınıf öğrencilerinin güz dönemindeki sosyal beceri düzeylerinin güz dönemindeki okulu sevmeye puanlarına olan etkisine göre kurulan regresyon modeli anlamlı olduğu söylenebilir ($F(1,100)=24,636$, $p<.01$). Güz

dönemindeki okulu sevmeye puanlarında olan değişkenliğin % 20'si güz dönemindeki sosyal beceri puanları ile açıklanır. Güz dönemindeki sosyal beceri düzeyleri okulu sevmeye puanlarını anlamlı ve olumlu yönde yordamaktadır ($\beta=.445$, $t=4.963$, $p<.01$).

4.2. Bahar Dönemine Ait Bulgular

İlkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin bahar dönemindeki Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği ve Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği ile alt boyutları (okulu sevmeye, sınıf katılımı, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme) arasındaki bulgulara yer verilmiştir.

İlkokul 1. Sınıf öğrencilerinin okula uyum düzeyleri ve sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkiyi gösteren bulgu Tablo 4.13'te gösterilmiştir.

4.2.1. İlkokul 1. Sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki okula uyum düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?" alt problemine ilişkin bulgular

Tablo 4.13. İlkokul 1. sınıfa öğrencilerinin bahar dönemi okula uyum düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi

Değişkenler	$\bar{X}$	ss	r
Okula Uyum Düzeyi	30,76	7,52	,581*
Sosyal Beceri Düzeyi	308,30	22,12	

* $p<.01$

Tablo 4.13'de ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri puanları ile bahar dönemindeki okula uyum puanları arasında olumlu yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu ifade edilebilir ($r=.581$, $p<.01$). Bu sonuç doğrultusunda bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyi arttıkça okula uyumun arttığı, sosyal beceri düzeyi azaldıkça okula uyumun azaldığı söylenebilir.

4.2.2. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okula uyum düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Tablo 4.14. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemi sosyal beceri düzeylerinin okula uyum düzeyi toplam puanlarını yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. H.	β	t	p
Sosyal Beceri Düzeyi Okula Uyum Düzeyi	,581	,337	50,895	,028	,581	7,134	,000*

*p<.01

Tablo 4.14’e göre ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeylerinin bahar dönemindeki okula uyum puanlarına olan etkisine göre kurulan regresyon modeli anlamlıdır ($F(1,100)=50.895$, $p<.01$). Bahar dönemindeki okula uyum puanlarında olan değişkenliğin % 34’ü bahar dönemindeki sosyal beceri puanları ile açıklanır. Bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri okula uyum puanlarını anlamlı ve olumlu yönde yordamaktadır ($\beta=.581$ $t=7,134$, $p<.01$).

4.2.3. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sınıf katılım düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Tablo 4.15. İlkokul 1. sınıfa öğrencilerinin bahar dönemi sınıf katılımı düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi

Değişkenler	$\bar{X}$	ss	r
Sınıf Katılımı	16,21	2,89	,409*
Sosyal Beceri Düzeyi	308,30	22,12	

*p<.01

Tablo 4.15’e bakıldığında İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri puanları ile bahar dönemindeki sınıf katılım puanları arasında olumlu yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu ifade edilebilir ($r=.409$, $p<.01$). Bu sonuç

doğrultusunda bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyi arttıkça sınıf katılımının arttığı, sosyal beceri düzeyi azaldıkça sınıf katılımının azaldığı söylenebilir.

4.2.4. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, sınıf katılım düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Bahar döneminde 1. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri sınıf katılım düzeylerini yordama durumu basit doğrusal regresyon yöntemi ile elde edilmiştir ve Tablo 4.16’da gösterilmiştir.

Tablo 4.16. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemi sosyal beceri düzeylerinin sınıf katılım düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. H.	β	t	p
Sosyal Beceri Düzeyi Sınıf Katılımı	,409	,168	20,142	,012	,409	4,488	,000*

*p<.01

Tablo 4.16 doğrultusunda, ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeylerinin bahar dönemindeki sınıf katılım puanlarına olan etkisine göre kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu söylenebilir ($F(1,100)=20.142$, $p<.01$). Bahar dönemindeki sınıf katılım puanlarında olan değişkenliğin % 17’si bahar dönemindeki sosyal beceri puanları ile açıklanır. Bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri sınıf katılım puanlarını anlamlı ve olumlu yönde yordamaktadır ($\beta=.409$, $t=4,488$, $p<.01$).

4.2.5. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki okuldan kaçınma düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır? alt problemine ilişkin bulgular

Tablo 4.17. Bahar Döneminde Sosyal Beceri Düzeyi ve Okuldan Kaçınma Düzeyi Arasında Pearson Korelasyon Tablosu

Değişkenler	$\bar{X}$	ss	r
Okuldan Kaçınma	1,34	1,66	-,269*
Sosyal Beceri Düzeyi	308,30	22,12	

*p<.01

Tablo 4.17’de 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri puanları ile bahar dönemindeki okuldan kaçınma puanları arasında olumsuz yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki vardır ($r=-.269$, $p<.01$). Bu sonuç doğrultusunda bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyi azaldıkça okuldan kaçınmanın arttığı, sosyal beceri düzeyi arttıkça okuldan kaçınmanın azaldığı söylenebilir.

4.2.6 “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okuldan kaçınma düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Bahar döneminde 1. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin okuldan kaçınma düzeylerini yordama durumu basit doğrusal regresyon yöntemi ile elde edilmiştir ve Tablo 4.18’de gösterilmiştir.

Tablo 4.18. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemi sosyal beceri düzeylerinin okuldan kaçınma düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. H.	β	t	p
Sosyal Beceri Düzeyi Okuldan Kaçınma	-,269	,072	7,783	,007	-,269	-2,790	,006*

* $p<.05$

Tablo 4.18’e göre 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeylerinin bahar dönemindeki okuldan kaçınma puanlarına olan etkisine göre kurulan regresyon modeli anlamlıdır ($F(1,100)=7,783$, $p<.05$). Bahar dönemindeki okuldan kaçınma puanlarında olan değişkenliğin % ,07’si bahar dönemindeki sosyal beceri puanları ile açıklanır. Bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri okuldan kaçınma puanlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır ($\beta=-.269$, $t=-2,790$, $p<.05$).

4.2.7 “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri ile kendi kendini yönetebilme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Tablo 4.19. İlkokul 1. sınıfa öğrencilerinin bahar dönemi kendi kendini yönetebilme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin analizi

Değişkenler	$\bar{X}$	ss	r
Kendi Kendini Yönetebilme	7,90	1,42	,378*
Sosyal Beceri Düzeyi	308,30	22,12	

*p<.01

Tablo 4.19’da 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri puanları ile bahar dönemindeki kendi kendini yönetebilme düzeyi puanları arasında olumlu yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki vardır ($r=,378$, $p<.01$). Bu sonuç doğrultusunda bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyi arttıkça kendi kendini yönetebilmenin arttığı, sosyal beceri düzeyi azaldıkça kendi kendini yönetebilmenin azaldığı söylenebilir.

4.2.8. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, kendi kendini yönetebilme düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Bahar döneminde 1. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin kendi kendini yönetebilme düzeylerini yordama durumu basit doğrusal regresyon yöntemi ile elde edilmiştir ve Tablo 4.20’de gösterilmiştir.

Tablo 4.20. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemi sosyal beceri düzeylerinin kendi kendini yönetebilme düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. H.	β	t	p
Sosyal Beceri Düzeyi Kendi Kendini Yönetebilme	,378	,143	16,689	,006	,378	4,085	,000*

*p<.01

Tablo 4.20’ye göre 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeylerinin bahar dönemindeki kendi kendini yönetebilme puanlarına olan etkisine göre kurulan regresyon modeli anlamlıdır ($F(1,100)=16,689$, $p<.01$). Bahar dönemindeki kendi kendini yönetebilme puanlarında olan değişkenliğin % 14’ü bahar dönemindeki sosyal beceri puanları ile açıklanır. Bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri kendi kendini yönetebilme puanlarını anlamlı ve olumlu yönde yordamaktadır ($\beta=,378$, $t=4,085$, $p<.01$).

4.2.9. “İlkokul 1. öğrencilerinin bahar dönemindeki okulu sevme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Tablo 4.21. Bahar Döneminde Sosyal Beceri ve Okula Uyum ile Alt Boyutları Arasında Pearson Korelasyon Tablosu

Değişkenler	$\bar{X}$	ss	r
Okulu Sevme	5,47	1,15	,295*
Sosyal Beceri Düzeyi	308,30	22,12	

*p<.01

Tablo 4.21’de ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri puanları ile bahar dönemindeki okulu sevme düzeyi puanları arasında olumlu yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir ($r=,295$, $p<.01$). Bu sonuç doğrultusunda bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyi arttıkça okulu sevmenin arttığı, sosyal beceri düzeyi azaldıkça okulu sevmenin azaldığı söylenebilir.

4.2.10. “İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri, okulu sevme düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular

Bahar döneminde 1. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin okulu sevme düzeylerini yordama durumu basit doğrusal regresyon yöntemi ile elde edilmiştir ve Tablo 4.22’de gösterilmiştir.

Tablo 4.22. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemi sosyal beceri düzeylerinin okulu sevme düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std.H.	β	t	p
Sosyal Beceri Düzeyi Okulu Sevme	,295	,087	9.500	,005	,295	3,082	,003*

*p<.05

Tablo 4.22 incelendiğinde, ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin bahar dönemindeki sosyal beceri düzeylerinin bahar dönemindeki okulu sevme puanlarına olan etkisine göre kurulan regresyon modeli anlamlıdır ($F(1,100)=9.500$, $p<.05$). Bahar dönemindeki

okulu sevme puanlarında olan değişkenliğin % ,09'u bahar dönemindeki sosyal beceri puanları ile açıklanır. Bahar dönemindeki sosyal beceri düzeyleri okulu sevme puanlarını anlamlı ve olumlu yönde yordamaktadır ($\beta=.295$, $t=3,082$, $p<.05$).

5. TARTIŞMA

İlkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin okula uyum ve sosyal becerilerinin boylamsal olarak incelendiği bu araştırmada, öğrencilerin bahar ve güz dönemi olmak üzere iki ölçüm doğrultusunda okula uyum ve sosyal beceri değişkenleri ortaya konulmuştur. Bulgular doğrultusunda toplam okula uyum puanı ve okula uyum ile ilgili dört alt boyut (sınıf katılımı, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetebilme, okulu sevmeye) ile sosyal beceri düzeyi arasında güz ve bahar dönemlerinde yapılan iki ölçüm arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir. İlkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin toplam okula uyum, sınıf katılımı, okulu sevmeye ve kendi kendini yönetebilme düzeyleri ile sosyal becerileri arasında güz ve bahar dönemlerinde olumlu yönde anlamlı düzeyde ilişki olduğu görülmektedir. Güz döneminde, toplam okula uyum düzeyi ve kendi kendini yönetme ile sosyal beceri arasında düşük, okuldan kaçınma, sınıf katılımı ve okulu sevmeye ile sosyal beceri arasında orta düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir. Bahar döneminde, toplam okula uyum düzeyi ve sınıf katılımı ile sosyal beceri arasında orta, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme ve okulu sevmeye ile sosyal beceri arasında düşük düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin sosyal becerileri arttıkça, toplam okula uyum, sınıf katılımı, okulu sevmeye düzeyleri artmakta iken sosyal becerileri azaldıkça toplam okula uyum, sınıf katılımı, okulu sevmeye düzeylerinin azaldığı söylenebilir. Ek olarak öğrencilerin okuldan kaçınma düzeyleri ile sosyal becerileri arasında güz ve bahar dönemlerinde olumsuz yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin sosyal becerileri arttıkça okuldan kaçınma düzeyleri azalmakta, sosyal becerileri azaldıkça okuldan kaçınma düzeyleri artmaktadır.

Ek olarak ilkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin, araştırma kapsamında ele alınan dört okula uyum değişkenini (sınıf katılımı, okulu sevmeye, kendi kendini yönetebilme, okuldan kaçınma) hem güz hem de bahar dönemi ölçümlerinde anlamlı bir biçimde yordadığı görülmektedir. Sosyal beceriler güz döneminde en çok sınıf katılımı değişkenini, en az ise toplam okula uyumu yordamaktadır. Bahar döneminde ise sosyal beceriler en çok toplam okula uyumu, en az okuldan kaçınma değişkenlerini yordamaktadır.

Araştırmanın sonuçları incelendiğinde, sosyal beceri ve okula uyum değişkenlerinin ilkokul 1. sınıfta karşılıklı etkileşim halinde bulunan iki değişken olduğu ve sosyal

becerilerin iki eğitim öğretim döneminde okula uyumu yordadığı görülmektedir. Bu bağlamda, ilkokul 1. sınıfa başlayan çocuklarının okula uyum sağlaması ve bu uyumun devamlılığında sosyal becerilerin önemli bir yeri olduğu ifade edilebilir. Konu ile ilgili uluslararası çalışmalara bakıldığında, Fujiwara vd. (2023), sosyal becerilerin okula uyum problemlerini azaltabilen bir faktör olduğunu ifade etmişlerdir. Kumari ve Jyoti (2023) 100 öğrenci ile gerçekleştirdiği çalışmada, sosyal beceriler ile okula uyum arasında ilişki olduğunu belirlemiştir. Çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilere sahip olmasının yüksek düzeyde okula uyum ve okul başarısıyla ilişkili olabildiği ifade edilmiştir (Denham, Basset, Way, Mincic, Zinsler ve Gralling, 2012; Downer ve Pianta, 2006; Fantuzzo, Bulotsky-Shearer, Fusco ve McWayne, 2005). Ayrıca sosyal becerileri sıklıkla uygulayan akranlarıyla ve öğretmenleriyle olumlu ilişkiler kurabildikleri bilinmektedir (Chen, 2024). Bu noktada, akranlarıyla ve öğretmeniyle olumlu ilişkiler geliştiren çocukların okula kolaylıkla uyum sağlayabilecekleri düşünülebilir. Öğrencilerin okula uyum sağlama sürecinde akran ilişkilerinin de önemli olduğu bilinmektedir. Alan yazınında okula uyum ile akran ilişkileri arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalara rastlanılmıştır. Örneğin Ergene vd. (2018) akran ilişkilerinin, ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum düzeyine etkisini boylamsal olarak incelemiştir. Ortaya çıkan bulgulara göre araştırma sürecindeki her iki yılda akran ilişkilerinin okula uyumu yordadığı belirlenmiştir. Ergene vd. (2018) akran ilişkileri boyutlarından saldırgan, asosyal davranışlar, kaygılı korkulu olma ve hiperaktivite dağınıklık boyutlarının öğrencilerin okula uyum düzeyinin azalmasına; prososyal davranma boyutunun ise okula uyum düzeyinin artmasına yol açtığını ifade etmiştir. Alan yazınındaki araştırma bulguları ile paralel olarak öğrencilerin akranları tarafından sevilmesinin (Wentzel, 2009), akranları tarafından kabul edilmesinin (Boulton, Don ve Boulton, 2011; Diehl, Lemerise, Caverly, Ramsay ve Roberts, 1998; Gülay ve Erten, 2011; Kingery, Erdley ve Marshall, 2011), akran ilişkilerindeki olumlu sosyal davranış düzeyinin artmasının (Gülay ve Ogelman ve Erten, 2013) okula uyumu olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Ayrıca akran ilişkileri boyutlarından olan korkulu kaygılı olma, sosyal olmayan davranış, aşırı hareketlilik ve saldırganlık düzeylerinin artmasının (Gülay Ogelman ve Erten, 2013), arkadaşlarınca dışlanmanın ve akran reddinin (Buhs, 2005), akran şiddetine ve öfkesine maruz kalmanın (Maniago, 2010; Seçer, Gülay Ogelman, Şimşek, Önder ve Bademci, 2014), öğrencinin arkadaşlarla çatışmalı bir ilişki algılamasının (Ladd, Kochenderfer ve Coleman, 1996) ve öğrencinin akran zorbalığına uğramasının (Loukas, Ripperger-

Suhler ve Herrera, 2012) okula uyum düzeyini olumsuz yönde etkilediği ortaya koyulmuştur. Ergene vd.'nin (2018) araştırmasının diğer bir sonucuna bakıldığında ise öğretmen- öğrenci arasındaki çatışmanın artmasının öğrencinin okula uyumunu azalttığı; öğretmen-öğrenci çatışmasının azalmasının ise öğrencilerin okula uyumunu arttırdığını göstermektedir. Buna ek olarak Ergene vd. (2018) öğrencilerin öğretmenleri ile kurduğu ilişkinin niteliğinin okula uyumu etkilediğini belirtmiştir. Olumlu öğretmen- öğrenci ilişkisinin okula uyumu arttırdığını ifade etmiştir. Gülay (2011), 5-6 yaş grubu çocuklarının okula uyum ile akran ilişkileri üzerine güz ve bahar dönemlerde olmak üzere boylamsal bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın bulgularına bakıldığında, öğrencilerin okula uyum düzeyleri ile sosyal davranışları arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Sonuçlar, her iki dönemde de okula uyum düzeyinin artmasıyla saldırganlık, korkulu-kaygılı olma, dışlanma, aşırı hareketlilik ve akran şiddetine maruz kalma düzeylerinin azaldığını fakat sosyal davranış düzeyinin arttığını göstermektedir. Gülay (2011), incelemesinde okul dönemi başında sağlanan uyum düzeyinin yıl içindeki akran ilişkilerinin etkileyebildiğini ifade etmiştir. Gülay Ogelman ve Erten (2013), çalışmalarında 5-6 yaş çocuklarının akran ilişkileri ve sosyal konumlarının okula uyum düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisini incelemişlerdir. Araştırmanın bulgularında olumlu sosyal davranış ve sosyal konum düzeyinin artmasının okula uyum düzeyinde de artış yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca aynı araştırmada korkulu-kaygılı olma, sosyal olmayan davranış, aşırı hareketlilik ve saldırganlık davranışlarındaki artışın, okula uyum düzeyinde azalmaya yol açtığı tespit edilmiştir. Okul, öğrencinin ailesinden farklı olarak girdiği yeni bir sosyal ortamdır. Okula uyum sağlama sürecinde olan öğrencinin aynı zamanda yeni sosyal ortamına da uyum sağlaması beklenmektedir. Bu nedenle alan yazınında *sosyal uyum* kavramı, okula uyum ile ilişkisi incelenmiş bir değişkendir. Örneğin; Işıklar, Bilgin ve Bilgin (2015) ilkokul öğrencilerinin okula sosyal uyum düzeylerini incelemişlerdir. Kayseri ilinde 418 ilkokul öğrencisi ile yaptıkları araştırma sonuçlarına göre; kız öğrencilerin sosyal uyum düzeylerinin, erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Ayrıca öğrencilerin aile gelir düzeylerinin arttıkça sosyal uyum düzeyleri artarken, süregen hastalığa sahip olanların ise sosyal uyum sağlama düzeylerinin azaldığı belirtilmiştir. Okula uyum üzerine etkisi incelenen benzer bir değişken ise sosyal yeterlik kavramıdır. Zorlu Yam ve Tüzel İşeri (2019); sosyal yeterliliği, öğrencinin sosyal ortamlarda ilişki başlatma, sürdürme ve iletişim ağları kurabilme becerilerine ilişkin inancının yer aldığı psikolojik alanı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu

bağlamda ilkokul öğrencilerinin sosyal yeterlik becerilerinin yüksek olmasının, okula uyum sağlamada olumlu bir etki yaratacağı düşünülmektedir. Nitekim Türker ve Tunç (2019), ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve sosyal yeterlik düzeylerini etkileyen yordayıcılarını incelemiştir. Ortaya çıkan sonuçlar, cinsiyet, aile-öğretmen iş birliği ve travmatik bir yaşantı olup olmama değişkenleri okula uyum düzeyi için yordayıcı olduğunu belirtirken, okul öncesi eğitim alıp almama durumu ise okula uyumu düzeyini yordamadığını ortaya koymuştur.

Konu ile ilgili alan yazını incelendiğinde, Türkiye’de ilkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin okula uyum ve sosyal beceri düzeyi düzeyleri arasındaki ilişkiyi boylamsal olarak inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Ancak bu araştırmanın konusuna yakın konu başlıklarında ve ilkokul çocuklarının okula uyumlarına yönelik farklı değişkenlerin ele alındığı çalışmalara rastlamak mümkündür. Örnek olarak Kabasakal ve Çelik (2010) tarafından ilkokul 4. ve 5. sınıf çocuklarına yönelik hazırlanan sosyal beceri programının okula uyumu olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Bir diğer örnekte Şentürk, İkiz ve Çağdaş (2024), ilkokul döneminde öğretmen yetkinliği ve öğrenci uyum problemleri üzerine sistematik alan taraması yapmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenlerin öğrencilerdeki problem davranışa müdahale etmesi ve uyum sorunu olan öğrenciyi fark edebilmesi, yardım alabileceği uzmanlar hakkında bilgi sahibi olabilmesi öğretmen yetkinliğini arttıracaklarını ifade etmiştir. Ayrıca yapılan alan taramalarının sonucunda, öğretmenlerin gözünden öğrencilerin uyum sorunlarının araştırılmasına ihtiyaç olduğunu belirtmiştir (Şentürk, İkiz ve Çağdaş, 2024).

Araştırmanın bulguları, okula uyum konusundaki boylamsal çalışmaların gerekliliğini ortaya koyma açısından önem taşımaktadır. Nitekim bulgulara göre sosyal beceriler, ilkokul 1. Sınıf boyunca okula uyumu yordayabilen bir değişkendir. Bu noktada, sosyal becerilerin çocukların hayatındaki öneminin de vurgulanabileceği söylenebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu çalışmada ilkokul 1. sınıfa başlayan öğrencilerin okula uyum ve sosyal becerileri arasındaki ilişki boylamsal olarak incelenmiştir. İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin okula uyum ve sosyal becerileri arasında anlamlı düzeyde ilişki olup olmadığı çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu bağlamda toplam okula uyum ve alt boyutları ile sosyal beceriler arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Araştırmanın sonuçları güz ve bahar olmak üzere sırasıyla açıklanmıştır.

Güz dönemi okula uyum ve sosyal beceriler arasında; toplam okula uyum ve alt boyutları (okulu sevmek, iş birlikli katılım, kendi kendini yönetme) ile sosyal beceriler arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çalışmada güz dönemi okuldan kaçınma alt boyutu ile sosyal beceriler arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aynı zamanda güz dönemi sosyal beceri düzeyinin, toplam okula uyum ve alt boyutlarını (okulu sevmek, iş birlikli katılım, kendi kendini yönetme, okuldan kaçınma) yordayabildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bahar dönemi okula uyum ve sosyal beceriler arasında; toplam okula uyum ve alt boyutları (okulu sevmek, iş birlikli katılım, kendi kendini yönetme) ile sosyal beceriler arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çalışmada bahar dönemi okuldan kaçınma alt boyutu ile sosyal beceriler arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aynı zamanda bahar dönemi sosyal beceri düzeyinin, toplam okula uyum ve alt boyutlarını (okulu sevmek, iş birlikli katılım, kendi kendini yönetme, okuldan kaçınma) yordayabildiği sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

6.2.1. Araştırmacılar için öneriler

- Okula uyumu etkilemesi muhtemel faktörlerin zamana bağlı olarak değişip değişmediğini görebilme amacıyla boylamsal çalışmalar planlanabilir ve öğrenciler daha uzun sürelerde izlenebilir.

- Bu araştırma ilkokula 1. sınıfa başlayan 102 öğrencinin öğretmen görüşleriyle sınırlıdır. Sonraki araştırmalara öğrencilerin kendileri ve ebeveynler de dahil edilebilir.
- Okula uyum ve sosyal beceri ilişkisini inceleyen boylam arttırılabilir, farklı değişkenler dahil edilerek boylamsal olarak araştırılabilir.
- Araştırmada nicel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Okula uyum ve sosyal beceri ilişkisini boylamsal olarak inceleyen benzer araştırmalar nitel verilerle de desteklenebilir.
- Çalışmada incelenen değişkenlerin ilişki düzeyleri orta ve düşük olmasından kaynaklı okula uyum konusu farklı değişkenler doğrultusunda incelenebilir.
- Araştırmalar farklı örneklem grupları üzerinde uygulanarak ortaya çıkan sonuçların genellenebilirliği arttırılabilir.

6.2.2. Öğretmenler için öneriler

- Öğrencilerin gelişim dönemleri hakkında bilgi sahibi olunmalıdır.
- Öğretmen- öğrenci ilişkisinin okula uyum üzerindeki etkisi göz önünde bulundurularak ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin oryantasyon haftası sürecinde ve sonrasında yapılan çalışmalarda öğretmenler daha aktif rol almalıdır.
- Öğrencilerin okula uyum düzeyini arttıracak okul aidiyeti çalışmaları yapılabilir. Öğrencilerin kendini güvende hissettiği bir okul iklimi yaratılarak okula uyum kolaylaştırılabilir.
- Okul psikolojik danışmanları, okula uyum sağlamada zorluklar yaşayan öğrencileri belirleyip öğrencilerin okula uyum düzeylerini arttıracak psiko-eğitsel çalışmalar planlayabilir. Bu öğrencilere ve ebeveynlerine yönelik bireysel ve grupta psikolojik danışma hizmetleri sunabilir.
- Sınıf öğretmenleri, olumlu sınıf iklimi yaratabilme adına gerekli etkinlikler (dramatizasyon, eğitsel oyunlar) planlayabilir ve uygulayabilir.
- Sosyal becerilerin, okula uyum üzerindeki etkisi göz önünde bulundurularak sosyal beceri eğitim programları oluşturulabilir ve uygulanabilir.
- Okul ortamında ihtiyaca bağlı olarak destek odaları açılabilir.
- Okul yöneticilerine ve öğretmenlerine yönelik konu hakkında hizmet içi eğitimler ve seminerler arttırılabilir.

- Okula uyum sürecinde bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak yapılan uyum çalışmalarının tüm öğrencileri kapsayabilmesi sağlanmalıdır.

6.2.3. Aileler için öneriler

- Öğrencilere okul çağından önce bağımsız davranabilme ve sorumluluklarının farkında olabilme anlamında destek verilmelidir.
- Otoriter aile tutumları yerine demokratik ve destekleyen aile tutumu gösterilmelidir.
- Çocuklara okul çağından önce sosyal çevresi ile ilişkilerini düzenleyebilecekleri ortamlar yaratılmalıdır.
- Öğrencilerin, okula yönelik olumlu tutum ve davranışları pekiştirilerek bu durumun sürekliliği sağlanabilir.
- Aileler, okula uyum süreci içerisinde okula yönelik olumlu ifadeler kullanabilir ve öğrencilerin akademik sorumluluklarını onlara hatırlatabilir.
- Ailelere yönelik eğitim ve seminerler düzenlenebilir.
- Aileler okula uyum süreci ve sonrasında, öğrencinin sınıf öğretmeni, okul psikolojik danışmanı ve okul yöneticileri ile iş birliği içinde olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adams, K. S., & Christenson, S. L. (2000). Trust and the family–school relationship examination of parent–teacher differences in elementary and secondary grades. *Journal of school psychology, 38*(5), 477-497
- Adıgüzel, O. C., Ergünay, O., & Tatlı Dalioğlu, S. (2016). Investigating the current and future functions of primary schools based on primary school teachers' opinions. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry, 7*(4), 396-421. <https://doi.org/10.17569/tojq.44571>
- Adhiambo, W. M., Odwar, A. J., & Mildred, A. A. (2011). The relationship among school adjustment, gender and academic achievement amongst secondary school students in Kisumu district Kenya. *Journal of emerging Trends in Educational research and policy studies, 2*(6), 493-497.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. ve Wall, S. (1978). Patterns Of Attachment: A psychological study of the strange situation. hillsdale, N. J.: Lawrence Erlbaum Associates.
- Akçamete, G. & Avcıoğlu, H. (2021). Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin (7-12 yaş) geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Eğitim Fakültesi Dergisi, 5*(2), 61-77.
- Akkök, F. (1996). *İlköğretimde sosyal becerilerin geliştirilmesi, öğretmen el kitabı*. MEB Yayınları.
- Akkök, F. (2006). İlköğretimde sosyal becerilerin geliştirilmesi öğretmen el kitabı, (4. Basım). İstanbul: Özgür yayınları.
- Al-Yagon, M., & Mikulincer, M. (2004). Socioemotional and academic adjustment among children with learning disorders: The Mediational role of attachment based factors. *The Journal of Special Education, 38*(2), 111-123.
- Anlıak, Ş., & Dinçer, Ç. (2005). The evaluation of the interpersonal problem solving skills of the children attending to the preschools applying different educational approaches. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 38*(1), 149-166. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000111
- Arabacı, N., & Aksoy, A. B. (2005). Okul öncesi katılım programının annelerin bilgi düzeylerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29*, 18-26.

- Armağan, İ. (1983). *Yöntembilim-1: Bilimsel yöntem*. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi.
- Artan, İ., & Bayhan San, P. (2011). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. Morpa.
- Avcı, M. (2006). Ergenlikte toplumsal uyum sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 39-63.
- Bağçeli Kahraman, P., Şen, T., Alataş, S., & Tütüncü, B. (2018). Okul öncesi dönemde okula uyum sürecine ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 681-701.
- Bahar, H., Özen, Y., & Gülaçtı, F. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin cinsiyet ve branşa göre akademik başarı durumları ile öğrenme stillerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(1), 69-86.
- Baloğlu, B. (2009). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (4.Baskı). Der Yayınları.
- Baykul, Y. (2010). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Berndt T.J., & Keefe, K. (1995). Friends' influence on adolescents' adjustment to school. *Child Development*, 66, 1312–1329.
- Berndt, T. J., Hawkins, J. A., & Jiao, Z. (1999). Influences of friends and friendships on adjustment to junior high school. *Merrill-Palmer Quarterly*, 45(1), 13–41.
- Berndt, T.J., Miller, K.E. (1990). Expectancies, values, and achievement in junior high school. *Journal of Educational Psychology*, 82, 319–326.
- Besi, M. ve Sakellariou, M. (2019). Transition to primary school the importance of social skills. *International Journal of Humanities and Social Science*, 6(1). 33–36.
- Bowlby, J. (2012). *Bağlanma*. T. V. Soylu (çev.). Pinhan Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı-İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (22. Baskı). Pegem Akademi.
- Caldarella, P. ve Merrell, KW (1997). Çocuk ve ergenlerin sosyal becerilerinin ortak boyutları: Olumlu davranışların taksonomisi. *Okul Psikolojisi İncelemesi*, 26 (2), 264–278.
- Canbulat, T. (2017). Evaluation of school compliance levels and readiness for school of freshmen's who are affected from intermittent mandatory training. *Kastamonu Education Journal*, 25(4), 1573-1586.
- Ceylan, H., & Özşerbetçi, Ü. (2016). Boşanmış ailelerin ilkökul çağındaki çocuklarında okul uyumu: Yalova örneği. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 7(22), 208-219.

- Chen, C. (2024). The influence of peer relationships on children's social development. *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media* 45(1), 221-225.
- Combs, M. L., Slaby, D. A. (1977). Social skills training with children. *advances in clinical child psychology. Plenum 1*, 161–201.
- Correia, K., & Marques-Pinto, A. (2016). Adaptation in the transition to school: perspectives of parents, preschool and primary school teachers. *Educational Research*, 58(3), 247-264.
- Çıkılı-Uytun, M., Öztıp, D. B., & Eşel, E. (2013). Ergenlik ve erişkinlikte bağlanma davranışının değerlendirilmesi. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 26(2), 177-189.
- Çınar, İ. (2008). İlköğretimin önemi ve öğretmen. *Eğitişim Dergisi*, 20 (1-28).
- Çubukçu, Z., & Gültekin, M. (2006). İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler. *Bilig*(37), 155-174.
- Dağlı, Ü. Y. (2015). Çocukların ilkokul birinci sınıfa başlama yaşına göre üçüncü sınıf başarılarının incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(33), 291-302.
- Demirtaş-Zorbaz, S., Özer, A., Gençtanırım-kurt, D., & Ergene, T. (2016). Öğretmen – öğrenci İlişki Ölçeği'nin (ÖÖİÖ) Uyarlanması. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 7(2), 407-418.
- Denham, A., Hatfield, S., Smethurst, N., Tan, E. ve Tribe, C. (2006). The effect of social skills interventionsin the primary school. *EducationalPsychology in Practice*, 22(1), 33-51.
- Diehl, D. S., Lemerise, E. A., Caverly, S. L., Ramsay, S., & Roberts, J. (1998). Peer relations and school adjustment in ungraded primary children, *Journal of Educational Psychology*, 90(3), 506-515.
- Ensar, F., & Keskin, U. (2014). A Survey on the adjustment of primary first grade students to school / ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyumları üzerine bir inceleme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(2), 459-477.
- Erkan, S. & Kırca, A. (2010). A study on the effects of preschool education on primary first graders school preparedness. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 94-106.
- Farmer, T. W., Lines, M. M., & Hamm, J. V. (2011). Revealing the invisible hand: The role of teachers in children's peer experiences. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 32(5), 247-256.

- Fujiwara, K., Nishimura, T., Murakami, T., & Fukuzumi, N. (2023). The relationship between social skills and school adjustment in junior high school students: Students' self-reports and teacher reports. *Japanese Journal of Psychology*, 94(1), 12–21.
- George, D., & Mallery, M. (2010). SPSS for windows step by step: A simple guide and reference, (10a ed.) Pearson.
- Göktaş, İ., & Gülay Ogelman, H. (2016). Aile katılımı ve sosyal beceri eğitimi programlarının tek başına ve birlikte 4-5 yaş çocuklarının sosyal becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 415-437
<https://doi.org/10.17218/husbed.31108>
- Göktaş, İ., & Gülay Ogelman, H. (2019). Okul öncesi eğitimde öğretmen-çocuk ilişkisinin çocukları okula uyum düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesi. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 5(1), 30-42.
- Gözler, A., Turan, B. N., & Turan, M. (2020). Çocuk oyunlarının ilköğrencilerinin sosyal beceri düzeylerine etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 186-201.
- Gülay, H. (2011). 5-6 Yaş grubu çocuklarda okula uyum ve akran ilişkileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 1-10.
- Gülay Ogelman, H., & Erten Sarıkaya, H. (2014). 5-6 yaş çocukların sosyal beceri, akran ilişkileri ve okula uyum düzeyleri ile kardeş değişkenleri arasındaki ilişkiler. *Akademik Bakış Dergisi*, 41, 1-11.
- Gülay-Ogelman, H., Önder, A., Seçer, Z. ve Erten, H. (2013). Anne tutumlarının 5-6 yaş çocuklarının sosyal becerilerini ve okula uyumlarının yordayıcı etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29), 143-152.
- Gür Dörtok, H. D., & Başaran, M. (2022). Sosyal beceri eğitimine yönelik çalışmaların incelenmesi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(13), 328-352.
<https://doi.org/10.57135/jier.1150523>
- Hong, S. & Bart, W.M. (2007) Cognitive effects of chess instruction on students at risk for academic failure. *International Journal of Special Education*, 22, 89-96.
- Hussein, M. H. (2013). The social and emotional skills of bullies, victims, and bully victims of Egyptian primary school children. *International Journal of Psychology*, 4(5), 910-921.
- Işıklar, A., Bilgin, M., & Bilgin, M. (2015). İlkokul öğrencilerinin okula sosyal uyum düzeylerinin incelenmesi. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 33-38.
- Kabasakal, Z., & Çelik, N. (2010). Sosyal beceri eğitiminin ilköğretim öğrencilerinin sosyal uyum düzeylerine etkisi, *İlköğretim Online*, 9(1), 203-212,

- Kumari, M., ve Jyoti, M. (2023). A Study of social skills in relation to social adjustment of secondary school students. *The international journal of Indian psychology*, 11(2), 2839-2844.
- Kurtuluş Çalışkan, G., & Canbulat, T. (2023). İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin okula uyum ve okula hazır bulunuşluklarının değerlendirilmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 254-280.
- Kuru, N. (2020). *Tamamlayıcı erken müdahale programının mülteci çocukların benlik saygısına, sosyal becerilerine ve psikolojik sağlamlığına etkisi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ladd, G. W. & Price, J. M. (1987). Predicting children's social and school adjustment following. *Developmental Psychology*, 58(5), 1168-1189.
- Ladd, G. W. (1990). Having friends, keeping friends, making friends, and being liked by peers in the classroom: predictors of children's early school adjustment?. *Child Development*, 61(4), 1081-1100.
- Larke, I. (2006). There lation ship between bully in gand social skills in primary school students. *Issues In Educational Research*, 16(1), 38-51.
- Lee, P., & Bierman, K. L. (2015). Classroom and teacher support in Kindergarten: Associations with the behavioral and academic adjustment of low-income students. *Merrill-Palmer Quarterly*, 61(3), 383-411.
- Mertens, D. M. (2014). *Research and evaluation in education and psychology: integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods*. New York: Sage.
- Neuman, L. W. (2014). *Social Research Methods: Qualitative And Quantitative Approaches (Seventh Ed.)*. Essex: Pearson Education Limited.
- Oktay, A. (2010). *Okul öncesi eğitim ve ilköğretimin çocuğun yaşamındaki yeri ve önemi*. A. Oktay (Ed.), İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları (s.1-21). Pegem Akademi.
- Oktay, A. (2013). Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 187-193.
- Önder, A., & Gülay, H. (2007). *Okul Uyumunu Öğretmen Değerlendirme Ölçeği' nin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması*. VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu. Anadolu Üniversitesi. 27-29 Nisan 2007. Eskişehir. Bildiriler kitabı, s. 554-558.
- Önder, A., & Gülay, H. (2010). Reliability and validity of the teacher rating scale of school adjustment for 5-6 years of children. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(1), 204-224.

- Özen Altinkaynak, Ş., & Akman, B. (2019). Okul öncesi dönemdeki çocukların okula uyum becerilerine anne baba tutumlarının etkisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(1), 19-36. <https://doi.org/10.33417/tsh.516679>
- Pellegrini, A. D., Blatchford, P., Kato, K. & Baines, E. (2004). A short-term longitudinal study of children's playground games in primary school: implications for adjustment to school and social adjustment in the USA and the UK. *Social Development*, 13(1), 107-123.
- Perry, KE ve Weinstein, RS (1998). Erken eğitimin sosyal bağlamı ve çocukların okula uyumu. *Eğitim Psikoloğu*, 33 (4), 177-194. https://doi.org/10.1207/s15326985ep3304_3
- Prakash, K., & Coplan, R. J. (2007). Socioemotional characteristics and school adjustment of socially withdrawn children in India. *International Journal of Behavioral Development*, 31(2), 123-132.
- Seven, S. (2006). *6 yaş çocuklarının sosyal beceri düzeyleri ile bağlanma durumları arasındaki ilişkilerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış doktora tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Seven, S. (2011). Okula uyum öğretmen değerlendirmesi ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 29-42
- Stevenson, D. L., & Baker, D. P. (1987). The family-school relation and the child's school performance. *Child Development*, 58(5), 1348-1357.
- Şahin, Ü., & Karatekin, K. (2022). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal katılım beceri düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 98-117.
- Şentürk, C., Çağdaş, E., & İkiz, F. E. (2024). İlkokul döneminde öğretmen yetkinliği ve öğrenci uyum problemlerine çok yönlü bakış. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(1), 392-406. <https://doi.org/10.51460/baebd.1414070>
- Taşkın, N. (2017). İlkokula hazırbulunuşluk ve hazırbulunuşluğu etkileyen faktörler. T. Erdoğan (Ed.), *İlkokula hazırlık ve ilkokul programları* (s.1-10). Eğiten Kitap.
- Tezcan, M., (1997). *Türk kişiliği ve kültür-kişiliği ilişkileri*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Topcu, E., & Nazlı, S. (2018). Veli oryantasyon programının okul öncesi öğrencilerinin okula uyumuna etkisi. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1(1), 1-20.
- Topcu, Z. (2012). *Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve Türkçe dil becerilerine etkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Uzunkol, E., & Özdemir Yılmaz, E. (2018). İlkokul öğrencilerinin sosyal problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(4), 351-363. <https://doi.org/10.19126/suje.449597>
- Wang, Z., Chen, X., Sorrentino, R., & Szeto, A. C. (2008). Uncertainty orientation in Chinese children: Relations with school and psychological adjustment. *International Journal of Behavioral Development* 32 (2) 137-144.
- Wentzel, K. (2009). "Students' relationships with teachers as motivation contexts", Handbook of motivation in school. K. R. Wentzel, & A. Wigfield (Eds.). New York, NY: Routledge.
- Yalçın, V. (2022). Erken çocuklukta okula uyum ve kavramsal temelleri. S. Şahin, ve R. Günay Bilaloğlu (Ed.) içinde, *Okula Uyum Ve Erken Okuryazarlık Eğitimi* (s. 1-27). Ankara: Eğiten Kitap.
- Yavuzer, H. (2004). *Ana-baba ve çocuk*. 17. Basım, Remzi Kitabevi.
- Yeşil, D. (2008). *Okulöncesi eğitim almış ve almamış öğrencilerin okula uyumlarının karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yoleri, S., & Tanış, H. M. (2014). İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum düzeylerini etkileyen değişkenlerin incelenmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 130-141. <https://doi.org/10.14230/joiss82>
- Yurtseven, R., & Ocak, G. (2021). İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi. *International Journal of Social Science Research*, 10(1), 16-34.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : ALİ EMRE ÖZBİLEN

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu

Lise : Sinop Lisesi, 2012

Lisans : 19 Mayıs Üniversitesi, 2017

Yüksek Lisans : Sinop Üniversitesi, 2024

Mesleki Deneyim

İş Yeri : Sinop Öncü Çağdaş Özel Öğretim Kursu, 2017

İş Yeri : Sinop Açık Özel Öğretim Kursu, 2020

Yayın Listesi :

- Gülay Ogelman, H., Sarac, S., & Özbilen, A. E. (2023). Okul Öncesinde Sosyal Becerilerin Öğrenmede Öz Düzenleme Düzeyini Yordayıcı Etkisi. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 9(2), 1-11.
- Gülay Ogelman, H., Amca Toklu, D., & Özbilen, A. E. (2023). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Psikolojik Dayanılıkları ile Gelecekte Beklentilerinin İncelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 8(1), 106-119.